

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

PRIROČNIK ZA IZDELAVO DIPLOMSKEGA DELA

3. izpopolnjena izdaja

Avtorji:
dr. Branka Čagran
dr. Majda Pšunder
dr. Samo Fošnarič
Judita Ladič

Maribor, 2008

Univerza v Mariboru
Pedagoška fakulteta
Koroška cesta 160
2000 Maribor
Tel.: (02) 229 3600
<http://www.pfmb.uni-mb.si>

Uredila: *dr. Majda Pšunder*

Recenzent: *dr. Sergej Flere*

Strokovna sodelavka: *Judita Ladič*

Jezikovni pregled: *Mojca Garantini*

Tehnična izvedba in oblika: *Metoda Tratnik, Judita Ladič*

Naklada:

Tisk:

Priročnik za izdelavo diplomskega dela je potrdil Senat PEF UM na seji dne 26. 11. 2008 in velja od 1. 12. 2008 dalje.

VSEBINA

	PREDGOVOR	
1	VRSTE PISNIH STROKOVNIH BESEDIL	5
1.1	SEMINARSKA NALOGA	5
1.2	DIPLOMSKO DELO	5
1.3	POSEBNOSTI DIPLOMSKIH DEL NA UMETNIŠKIH PROGRAMIH	6
1.3.1	Glasbena pedagogika	6
1.3.2	Likovna pedagogika	6
1.4	DIPLOMSKA DELA V TUJEM JEZIKU	6
1.5	VRSTE DIPLOMSKIH DEL	6
1.5.1	Teoretično diplomsko delo	6
1.5.2	Empirično diplomsko delo	7
1.5.3	Praktično diplomsko delo	7
2	FAZE RAZISKOVANJA PRI DIPLOMSKEM DELU	8
2.1	ZAČETNA OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	9
2.1.1	Kriteriji izbora teme	9
2.1.2	Iskanje, pregled virov	10
2.1.3	Izdelava dispozicije diplomskega dela	11
2.1.4	Prijava teme diplomskega dela	11
2.1.5	Potrditev teme diplomskega dela	12
2.2	ŠTUDIJ VIROV	12
2.3	DOKONČNA OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA	14
2.3.1	Primer TEORETIČNEGA diplomskega dela	14
2.3.2	Primer EMPIRIČNEGA diplomskega dela	16
2.3.3	Primer PRAKTIČNEGA diplomskega dela	22
2.4	IZVEDBA RAZISKAVE	23
2.5	PISANJE POROČILA	23
2.5.1	Strokovni slog	24
2.5.2	Znanstveni aparat	25
2.5.2.1	Prevzemanje	26
2.5.2.2	Dokumentiranje	28
2.5.2.3	Raba opomb	36
2.5.3	Struktura diplomskega dela	36
3	OBLIKOVNI IZGLED DIPLOMSKEGA DELA	47
4	EVIDENTIRANJE PRISPELEGA DIPLOMSKEGA DELA	48
5	ZAGOVOR DIPLOMSKEGA DELA	49
5.1	IMENOVANJE KOMISIJE ZA ZAGOVOR DIPLOMSKEGA DELA	49
5.2	POTEK ZAGOVORA DIPLOMSKEGA DELA	49
5.3	NEGATIVNI ZAGOVOR DIPLOMSKEGA DELA, UGOVOR ZOPER OCENO	50
5.4	ODLOŽITEV ZAGOVORA DIPLOMSKEGA DELA	51
6	SAMOVREDNOTENJE DIPLOMSKEGA DELA	52
6.1	LESTVICA SAMOVREDNOTENJA TEORETIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA	53
6.2	LESTVICA SAMOVREDNOTENJA EMPIRIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA	55
6.3	LESTVICA SAMOVREDNOTENJA PRAKTIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA	57
	LITERATURA	61
	SEZNAM PRILOG	63
	PRILOGE	64 - 76

PREDGOVOR

V času študija na fakulteti se študentje v okviru študijskega procesa srečujejo tudi s pisanjem strokovnih besedil, med katerimi so najpogostejše seminarske naloge. Študij pa zaokrožuje diplomsko delo.

Senat Univerze v Mariboru je na 3. izredni seji dne 4. 9. 2008 sprejel Pravilnik o postopku priprave in zagovora diplomskega dela na dodiplomskem študiju, št. A 3/2008-41 AG, v nadaljevanju Pravilnik, ki fakultete obvezuje, da obstoječa »Navodila za izdelavo diplomskega dela« uskladijo z novim Pravilnikom (10. člen). Ta priročnik je namenjen študentom za izdelavo diplomskega dela na študijskih programih, sprejetih pred 11. 6. 2004. Za nove, bolonjske študijske programe bodo navodila objavljena kasneje.

Vsebino priročnika smo razdelili na pet poglavij. V **prvem poglavju** so globalno opredeljene dvojice, za študenta temeljne vrste pisnih strokovnih besedil (seminarska naloga, diplomsko delo). Sledi **drugo**, najobsežnejše, v katerem podrobno predstavljamo celoten proces diplomskega, tako teoretičnega kot empiričnega in praktičnega raziskovalnega dela (od snovanja teme do pisanja poročila). V **tretjem poglavju** podajamo nekaj temeljnih značilnosti oblikovnega (zunanjega) izgleda diplomskega dela. V **četrtem poglavju** so navedena vsa gradiva in dokumenti, ki jih študent odda pred zagovorom diplomskega dela v referatu za študentske zadeve. Sledi **peto poglavje**, v katerem namenjamo pozornost sklepnemu dogodku, to je zagovoru diplomskega dela. V zadnjem, **šestem**, pa dajemo študentom priložnost, da svoje delo, preden ga oddajo, ovrednotijo sami s pomočjo lestvice samovrednotenja.

Avtorji opozarjamo uporabnike priročnika, da smo se trudili priročnik terminološko čimbolj posloveniti. Tako boste opazili, da sicer uveljavljeni tuj termin nadomeščamo s slovenskim (npr. tabela – preglednica itd.). Izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški slovnični obliki, se uporabljajo kot nevtralni za ženski in moški spol.

Naš predgovor zaključujemo s pogledom v prihodnost. Nikakor namreč ne želimo, da bi bil ta priročnik neprijeten, ali celo nesmiseln imperativ, ampak strokovno teoretično in empirično preverjeno ogrodje vsebinsko raznolikih diplomskih del. Zato ga bomo skupaj z vami, uporabniki, izpopolnjevali, da bi dosegli višjo stopnjo strokovne dovršenosti ter uporabnosti. Študentje, mentorji in drugi, ki boste v tej knjižici iskali odgovore na porajajoča se metodološka vprašanja pri nastajanju diplomskega dela (pa tudi seminarskih nalog in drugih vrst strokovnih besedil), posredujte svoje pripombe, želje in predloge avtorjem. Trudili se bomo, da bodo postali del priročnika v prihodnje.

Ob tem pa nikakor **ne mislimo, da odstopanja od zapisanega v pričujočem priročniku niso dopustna**; mogoča so (npr. pri prevzemanju, dokumentiranju spoznanj drugih avtorjev, rabi opomb, lahko tudi v sami strukturi diplomskega dela), seveda **po dogovoru z mentorjem**.

Spoštovani študentje, želimo, da bi vaše diplomsko delo nastajalo z vašim osebnim zadovoljstvom in slednjič doživelo časten epilog – zagovor, ki se ga boste vi in vaši mentorji radi spominjali.

Avtorji

1. VRSTE PISNIH STROKOVNIH BESEDIL

V okviru študijskega procesa pa tudi izven njega se študent srečuje z različnimi pisnimi besedili. Osredotočili se bomo na zanj sklepno, najzahtevnejše, to je diplomsko delo, pri čemer pa velja, da so tudi npr. referati, strokovni in znanstveni članki, doktorske disertacije, magistrska dela in slednjič seminarske naloge tako kot diplomska dela standardizirano sestavljena in strukturirana besedila.

1.1. SEMINARSKA NALOGA

V seminarski nalogi študent strokovno teoretično ali teoretično in empirično obravnava temo, ki je teoretsko (empirično) praviloma že obdelana, torej je le izjemoma njegovo samostojno strokovno delo. Običajno študent v seminarski nalogi primerja strokovna in znanstvena spoznanja različnih avtorjev, lahko pa v njej tudi predstavi spoznanja lastne empirične raziskave manjšega obsega (npr. študije primera, pilotske raziskave). Študent teoretska in empirična spoznanja argumentirano vrednoti, in sicer tako z vidika spoznanj drugih ekspertov kakor tudi z vidika lastnega znanja in osebnih izkušenj. Z izdelavo seminarske naloge študent širše in globlje spozna vsebino posameznega študijskega predmeta, izkaže sposobnost za samostojno uporabo strokovnih in znanstvenih virov ter za izvedbo krajših, enostavnejših empiričnih raziskav in slednjič sposobnost za strokovno pisno sporočanje. (Gl. in prim. Kobeja, 2002, str. 7; Zelenika, 2000, str. 260; Žižmond, 1998, str. 3.)

1.2 DIPLOMSKO DELO

Diplomsko delo je zahtevnejše in obsežnejše samostojno, pisno strokovno delo, v katerem študent univerzitetnega in visokošolskega študija pod vodstvom mentorja, lahko tudi somentorja, kompleksno obdela bodisi bolj aktualno teoretično ali bolj praktično strokovno temo (Zelenika, 2000, str. 265).

Temo diplomskega dela študent prijavi po dogovoru z mentorjem na obrazcu Priloga 1.

Diplomsko delo je napisano v slovenskem jeziku s povzetkom v tujem jeziku.

Cilji diplomskega dela so:

- uporabljanje v okviru dodiplomskega študija pridobljenega teoretičnega in praktičnega strokovnega znanja pri samostojnem razreševanju aktualnih teoretsko-praktičnih problemov;
- pridobivanje in uporabljanje strokovne in znanstvene literature;
- uporabljanje metodologije znanstvenega raziskovanja določenega strokovnega področja;
- priprava na pisanje različnih raziskovalnih poročil;
- upoštevanje temeljnih etičnih načel znanstvenoraziskovalnega dela, kot so npr.: prostovoljnost sodelovanja v raziskavi, pravica udeležencev do anonimnosti, uporaba raziskovalnih izsledkov izključno v raziskovalne namene. (Gl. in prim. Cencič, 2002, str. 20-22; Flere, 2000, str. 58-61; Kobeja, 2002, str. 8-9; Zelenika, 2000, str. 265.)

1.3 POSEBNOSTI DIPLOMSKIH DEL NA UMETNIŠKIH PROGRAMIH

1.3.1 Glasbena pedagogika

V soglasju z mentorjem lahko študent izbere možnost koncertnega nastopa (adekvatno temu javno izvedbo samostojnega avtorskega dela), ki ga prijavi sočasno s prijavo teme diplomskega dela. V tem primeru komisija oceni študentov koncertni nastop in ta ocena je sestavni del ocene diplomskega dela.

1.3.2 Likovna pedagogika

Diplomsko delo na enopredmetnem študiju Likovna pedagogika poleg teoretičnega dela vsebuje tudi kreacijo in predstavitev likovnih del, kadar to zahteva obravnavana tema, o čemer se študent dogovori z mentorjem.

Kreacija in predstavitev likovnih del so lahko študentova lastna dela ali / in z likovnimi sredstvi izraženi oziroma vizualizirani rezultati v diplomskem delu obravnavane teme. Študent jih v času zagovora diplomskega dela predstavi v obliki razstave, lahko pa tudi v kateri drugi, javnosti dostopni obliki. Dokazila o tem morajo biti v obliki slikovnega gradiva vsebovana tudi v teoretičnem delu diplomskega dela.

1.4 DIPLOMSKA DELA V TUJEM JEZIKU

Študenti lahko pripravijo diplomsko delo v tujem jeziku s povzetkom v slovenskem jeziku v primerih in na način, kot je določen v Pravilniku o izdelavi diplomskih del vseh stopenj študija v tujem jeziku na UM, št. A5/2008 – 41 AG.

1.5 VRSTE DIPLOMSKIH DEL

Diplomska dela so različna, kakor so različni raziskovalni problemi in metodologija njihovega proučevanja. V skladu z različnimi kriteriji obstajajo različna razvrščanja, najbolj pa je uveljavljena tako na področju naravoslovno-tehniških in naravoslovno-biotehniških ter medicinskih pa tudi družboslovno-humanističnih znanostih (gl. Zelenika, 2000, str. 85) delitev na **teoretična** in **empirična** diplomska dela. Na nekaterih svojstveno interdisciplinarnih področjih (kot je npr. izobraževanje na razredni stopnji, izobraževanje na predšolski vzgoji ipd.) pa obstajajo tudi **praktična** diplomska dela.

1.5.1 Teoretično diplomsko delo

Je delo, ki nastane na osnovi študija literature; temeljni inštrument zbiranja podatkov je torej literatura. Študent odgovarja na zastavljena raziskovalna vprašanja, tako da analizira in primerja dosedanja znanstvena spoznanja o raziskovalnem problemu. Pri tem odkriva podobnosti in razlike, izpeljuje temeljne ugotovitve in predloge. (Gl. in prim. Cencič, 2002, str. 14; Kobeja, 2002, str. 75.)

1.5.2 Empirično diplomsko delo

Je delo, ki nastane na osnovi empirično (izkustveno) zbranih podatkov, in sicer z različnimi instrumenti (npr. z vprašalniki, ocenjevalnimi lestvicami, preizkusi znanja, sposobnosti).

Najbolj pogost je deduktivni pristop, ko študent na osnovi proučene literature, ki je predstavljena v prvem, teoretičnem delu, opredeli raziskovalne hipoteze, katerih empirična verifikacija je razvidna iz drugega, empiričnega dela diplomskega dela. (Gl. in prim. prav tam.)

Tudi če gre za empirično diplomsko delo, se torej ne moremo izogniti temeljitemu proučevanju literature in s tem korektnemu upoštevanju dosedanjih spoznanj¹ pri nadaljnjem empiričnem raziskovanju.

1.5.3 Praktično diplomsko delo

Je delo, ki nastane na osnovi preizkusov novih poti in idej v neposredni pedagoški praksi na način, ki nedvoumno predstavlja svojstven prispevek k izbranemu strokovnemu področju. Praktično diplomsko delo pomeni preizkus teoretičnih ali empiričnih spoznanj, ponavadi pa kar obojih hkrati v pedagoški praksi.

Tudi v tem pristopu mora študent v teoretičnem delu diplomskega dela proučiti literaturo izbranega področja ter poiskati ustrezna izhodišča za njegova nadaljnja praktična ravnanja. Pri tem se lahko pogosto nasloni na elemente empiričnega (izkustvenega) zbiranja podatkov z različnimi inštrumenti, toda v manjšem obsegu kot pri empiričnem diplomskem delu.

Ko študent zbere dovolj podatkov za prenos ugotovljenega v prakso, lahko pristopi k preizkusu v praksi. Ko je ta izveden, ga na ustrezen način dokumentira ter na aplikativen in izviren način tudi podrobno opiše (npr. projektno delo, eksperimentalno delo, učna pot, uporabno učilo in pripomoček, didaktične igre, računalniške simulacije ...).

Celoten proces lahko študent izvede tudi obratno, tako da najprej v praksi preizkusi načrtovane ideje ter na koncu verificira preizkušeno na ustrezen empiričen način.

¹ Ravnanje z viri (prevzemanje, dokumentiranje) je podrobno opisano v poglavju Znanstveni aparat.

FAZE RAZISKOVANJA PRI DIPLOMSKEM DELU

Diplomsko delo, bodisi teoretično, empirično ali praktično, temelji kot vsako strokovno delo na **raziskovanju** (teoretičnem, empiričnem oziroma obojem hkrati), za katerega velja, da je za razliko od vsakdanjega raziskovanja (gl. Toš in Hafner-Fink, 1998, str. I-II), načrtno in sistematično delo, ki poteka v **več fazah**, in sicer:

1. Začetna opredelitev raziskovalnega problema.
2. Študij virov.
3. Dokončna opredelitev raziskovalnega problema.
4. Izvedba raziskave.
5. Pisanje poročila.

Navedene faze se v raziskovalni praksi ne odvijajo povsem sukcesivno. Glede na naravo raziskovalnega problema prihaja do njihovega združevanja, ponavljanja, skratka **prepletanja**, na primer:

- študij virov poteka kontinuirano vse do konca raziskave;
- obdelavo (v primeru empiričnega diplomskega dela) nekaterih podatkov opravimo preden smo končali z zbiranjem nekaterih drugih podatkov ter jo lahko izpopolnjujemo v času interpretacije;
- s pisanjem poročila pričnemo, ko raziskavo še izvajamo (gl. Kobeja, 2002, str. 25-27; Sagadin, 1993, str 20).

Prepletanje faze raziskovanja pri teoretičnem in empiričnem diplomskem delu nazorno prikazujeta sliki 1 in 2. Dopolnjevanje teh faz z elementi preizkusa v praksi pa slika 3:

FAZE	1. mesec	2. mesec	3. mesec	4. mesec	5. mesec	6. mesec
1. ZAČETNA OPREDELITEV RAZ. PROBLEMA: Izbira teme	■	■				
Iskanje, pregled virov	■	■	■	■		
Izdelava dispozicije		■				
2. ŠTUDIJ VIROV		■	■	■		
3. DOKONČNA OPREDELITEV RAZ. PROBLEMA			■	■		
4. IZVEDBA RAZISKAVE: Študij virov				■	■	■
5. PISANJE POROČIL					■	■

Slika 1: Pregled poteka raziskovanja pri **teoretičnem diplomskem delu**

FAZE	1. mesec	2. mesec	3. mesec	4. mesec	5. mesec	6. mesec
1. ZAČETNA OPREDELITEV RAZ. PROBLEMA						
Izbira teme	■	■				
Iskanje, pregled virov	■	■	■			
Izdelava dispozicije		■				
2. ŠTUDIJ VIROV		■	■	■	■	
3. DOKONČNA OPREDELITEV RAZ. PROBLEMA			■	■		
4. IZVEDBA RAZISKAVE: Zbiranje podatkov				■	■	
Obdelava podatkov				■	■	
Interpretacija rezultatov					■	■
5. PISANJE POROČIL				■	■	■

Slika 2: Pregled poteka raziskovanja pri **empiričnem diplomskem delu**

FAZE	1. mesec	2. mesec	3. mesec	4. mesec	5. mesec	6. mesec
1. ZAČETNA OPREDELITEV RAZ. PROBLEMA						
Izbira teme	■	■				
Iskanje, pregled virov	■	■	■			
Izdelava dispozicije		■				
2. ŠTUDIJ VIROV		■	■	■	■	
3. DOKONČNA OPREDELITEV RAZ. PROBLEMA			■	■		
4. IZVEDBA RAZISKAVE S POUČENJEM NA PRAKSI: Zbiranje podatkov				■	■	
Obdelava podatkov				■	■	
Interpretacija rezultatov					■	■
Neposredna izvedba v praksi				■	■	
Opis praktične izvedbe					■	■
5. PISANJE POROČIL				■	■	■

Slika 3: Pregled poteka raziskovanja pri **praktičnem diplomskem delu**

Vsako fazo tako teoretičnega, empiričnega kot praktičnega diplomskega raziskovalnega dela v nadaljevanju podrobno predstavljamo.

2.1 ZAČETNA OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

To je faza, v okviru katere:

- izberemo temo,
- iščemo, pregledamo vire,
- izdelamo dispozicijo diplomskega dela,
- prijavimo temo.

2.1.1 Kriteriji izbora teme

Študent lahko:

- izbere med razpisanimi temami

ali pa

- izbere lastno temo, ki pa mora biti iz vsebin predmetov vpisane študijske smeri (Pravilnik o postopku priprave in zagovora diplomskega dela na dodiplomskem študiju, 2008, 4. člen).

Pri izboru teme v okviru omenjene formalno-pravne vsebinske usmeritve je dobro upoštevati še naslednje kriterije:

- osebni interes in s tem domnevno boljše poznavanje problema,
- aktualnost problema,
- koristnost obravnave problema za prakso,
- prednost problemov, ki niso pogosto predmet raziskovanja,
- možnost dostopa in proučevanja virov.

(Gl. in prim. Cencič, 2002, str. 26-28; Kobeja, 2002, str. 13-14.)

2.1.2 Iskanje, pregled virov

Izbira lastne prave teme je odločitev z visoko stopnjo odgovornosti. Temu namreč sledi večmesečno samostojno ustvarjalno delo, ki zahteva posebne psihofizične, slednjič pa tudi finančne obremenitve študenta. Da bo izbor z vidika zgoraj navedenih kriterijev čim bolj ustrezen, moramo v tej prvi fazi nameniti dovolj časa zlasti za iskanje in pregled čim večjega števila **različnih virov** (gl. Kobeja, 2002, str. 66-68, 88-90), in sicer:

- **monografske publikacije** (knjige, zborniki, enciklopedije, slovarji, leksikoni),
- **serijske publikacije** (poglavja v zbornikih, članki strokovnih, poljudnih revij, dnevnega časopisa),
- **polpublikacije** (diplomska, magistrska dela, doktorske disertacije, interno študijsko gradivo),
- **neknjižno gradivo** (zgibanke, notno gradivo, zvočni, videoposnetki),
- **elektronski viri** (diskete, CD-ROM-i, internetni dokumenti),
- **drugi viri** (radijske, televizijske oddaje, pravni viri).

Poti do omenjenih skupin virov je danes na voljo že veliko (gl. Kobeja, 2002, str. 40-48), to je na primer lahko:

- študentova **domača knjižnica** (npr. v času študija zbrano študijsko gradivo, priročniki, enciklopedije, slovarji, revije);
- **knjižnice** (npr. nacionalne /NUK/, visokošolske, specializirane, splošnoizobraževalne, in sicer z možnostjo neposrednega, računalniškega iskanja ali iskanja s pomočjo interneta po elektronskih katalogih /npr. COBISS.SI/);
- **podatkovne zbirke** (npr. SwetScan, Education Abstracts, PsycINFO, Sociological Abstracts);
- **internet** (npr. besedilni, slikovni, zvočni dokumenti ali konvencionalni, pretvorjeni v elektronsko obliko; pri tem morate biti previdni: na spletu objavljeni dokumenti niso recenzirani, kot to praviloma velja za konvencionalne, knjižne, zato ni izključeno, da so med njimi tudi strokovno manj kakovostni);
- **knjigarne;**
- **drugo** (muzeji, arhivi, zavodi, uradi).

Pridobljene vire uporabljamo v tej prvi fazi na nivoju **pregledovanja** (ne temeljitega kritičnega branja) oziroma t. i. »pripravljalnega branja« (Kobeja, 2002, str. 39), s ciljem spoznavanja že raziskanih vidikov določenega raziskovalnega problema in še zlasti

pregleda seznamov literature določenih že pridobljenih virov. Tu lahko namreč odkrijemo vrsto, do takrat nam neznanih (npr. vir B, C, na katera se avtor vira A sklicuje), a za nas relevantnih virov.

2.1.3 Izdelava dispozicije diplomskega dela

Na osnovi upoštevanja različnih kriterijev izbora teme (gl. točko 2.1.1) ter pregleda virov (gl. točko 2.1.2) lahko nato izbran raziskovalnih problem okvirno vsebinsko (kaj?) in metodološko (kako?) opredelimo in izdelamo **dispozicijo** diplomskega dela.

Za izdelavo dispozicije ima študent na voljo **formular** (Priloga 2), lahko pa po dogovoru z mentorjem izdelava dispozicijo v drugačni (npr. bolj nevezani) obliki, pomembno je, da dispozicija, ne glede na obliko, vsebuje vse točke, ki jih predpostavlja Pravilnik (gl. 2008, 6. člen):

1. Naslov teme.
2. Teoretična izhodišča oz. opis problema.
3. Namen oz. cilji, predpostavke.
4. Predvidena metodologija dela.
5. Predvidena struktura oz. kazalo.
6. Seznam predvidenih virov oz. literature.

Naslov naj bo kratek, do 10 ključnih besed. **Teoretična izhodišča oz. opis problema** zajema kratko predstavitev predvsem tistih dosedanjih znanstvenih spoznanj, ki so pri pregledu virov pritegnila študentovo pozornost. **Namen oz. cilji in predpostavke** opredeli študent v obliki širših raziskovalnih vprašanj ali splošnih delnih problemov ter domnevnih odgovorov, torej hipotez. V primeru praktičnega diplomskega dela študent navede s kratkim opisom vse predvidene elemente realizacije idej in poti, ki jih želi preizkusiti v neposredni praksi. Hkrati tudi nakaže vse elemente okoliščin, ki bodo sooblikovale njegov praktični del (gl. več o tem v poglavju 2.3 Dokončna opredelitev raziskovalnega problema). V točki **Predvidena metodologija dela** navede študent s ključnimi besedami raziskovalno metodo, vzorec, postopke zbiranja in postopke obdelave podatkov. **Kazalo** vsebuje predvidena, nivojsko številčena poglavja, podpoglavja, in sicer od uvoda do sklepa (glej več o tem v poglavju 2.5 Pisanje poročila. 2.5.3 Struktura diplomskega dela). **Seznam virov oz. literature**, ki jo bo študent predvidoma uporabljal, je urejen v skladu z določenim standardom, npr. z APA standardom in slovenskim pravopisom (gl. več o tem v poglavju 2.5 Pisanje poročila. 2.5.2 Znanstveni aparat).

Ob koncu velja dodati, da se v teku izdelave diplomskega dela »lahko delovna dispozicija tudi spremeni, če narava raziskovanja to zahteva.« (Pravilnik, 2008, 9. člen).

2.1.4 Prijava teme diplomskega dela

Ko študent opravi vse predpisane študijske obveznosti in izdelava dispozicijo diplomskega dela, prijavi temo na obrazcu **Prijava teme za diplomsko delo (Priloga 1)**. Študent lahko ob soglasju predvidenega mentorja prijavi temo tudi, ko mu manjkata največ dva izpita.

Na prijavo teme diplomskega dela se podpiše tudi možni mentor (in možni somentor), potem, ko soglaša z izbrano temo.

V referatu za študentske zadeve odda študent pisno prijavo skupaj z **dispozicijo** diplomskega dela v treh izvodih oz. štirih, če ima somentorja, **izjavo prevajalca** o prevodu naslova diplomskega dela v angleški jezik (**Priloga 3**) ter indeksom in drugimi dokazili o dokončanju vseh predpisanih študijskih obveznostih (Pravilnik, 2008, 6. člen).

2.1.5 Potrditev teme diplomskega dela

Ko referat za študentske zadeve prejme prijavo teme diplomskega dela, preveri, ali študent izpolnjuje pogoje za njeno potrditev. V primeru, ko študent izpolnjuje pogoje za prijavo teme, referat za študentske zadeve v roku 5 delovnih dni od prejema popolne vloge le-to z vsemi prilogami posreduje predstojniku oddelka.

Predstojnik oddelka v roku 5 delovnih dni poda pisno soglasje k temi, mentorju in morebitnemu somentorju pa lahko predlaga spremembo teme oz. vsebine diplomskega dela ali predlaga drugega mentorja oz. somentorja. V slednjem primeru o tem obvesti predlaganega mentorja in kandidata ter zahteva ustrezno dopolnitev prijave.

Predlagano temo diplomskega dela s predvidenim mentorjem in morebitnim somentorjem preveri dekan ali pooblašteni prodekan, ki lahko prijavo teme v roku 5 dni vrne mentorju ali študentu v dopolnitev, ce se z njo ne strinja. Hkrati določi tudi rok, v katerem je potrebno vlogo dopolniti. Ce nima pripomb, v roku 5 delovnih dni izda **sklep o diplomskem delu. (Priloga 4).**

Rok za izdelavo in oddajo diplomskega dela je 1 leto z možnostjo podaljšanja za 1 leto. Rok se navede v sklepu o diplomskem delu.

V primeru, da študent iz utemeljenih razlogov ne odda diplomskega dela v času veljavnosti, lahko pred iztekom roka prosi za **podaljšanje teme.** (Pravilnik, 2008, 7. člen). Utemeljene razloge za podaljšanje teme diplomskega dela prouči mentor. Študent odda v referatu za študentske zadeve Prošnjo za podaljšanje teme diplomskega dela (Priloga 1- podaljšanje) s soglasjem mentorja in somentorja.

Prošnjo za podaljšanje teme diplomskega dela preveri dekan ali pooblašteni prodekan. Ce nima pripomb, v roku 5 delovnih dni izda **sklep o podaljšanju diplomskega dela.**

V primeru, da pride iz utemeljenih razlogov **do spremembe teme,** se sprememba opravi po enakem postopku kot prva prijava teme.

S potrditvijo teme se zaključi prva faza nastajajočega diplomskega dela.

2.2 ŠTUDIJ VIROV

V prvi fazi smo v funkciji snovanja teme in izdelave dispozicije pozornost namenili iskanju in pregledovanju virov. V tej, drugi fazi, kakor tudi v naslednjih, tega sicer ne bomo povsem opustili, je pa težišče odslej naprej na **temeljitem študiju** (gl. Cencič, 2002, str. 28-40; Kobeja, 2002, str. 26-27, 39, 49), ki traja skoraj vse do konca izdelave

diplomskega dela. Gre v bistvu za temeljito in kritično proučevanje literature, ki sloni na treh jezikovnih spretnostih, in sicer **branju**, **izpisovanju** in **dokumentiranju**. Poglejmo na kratko vsako posebej:

- a) Najprej je na vrsti **pregledno branje** besedila (pregledamo naslovnico, kazalo, seznam literature, mnenje recenzentov, uvod), sledi **selektivno** (diagonalno) **branje** (iščemo in označujemo le določene informacije oziroma dele besedila, ki jih nameravamo sami proučiti) in nato **aktivno, kritično branje** (označeno besedilo natančno beremo /jezikovno-slogovno in strokovno zahtevnejše tudi večkrat/, ga obnavljamo, povezujemo in primerjamo z drugimi besedili ter vrednotimo).
- b) Ker vsega prebranega ne moremo ohraniti v spominu, je sestavni del študija virov **sprotno izpisovanje** (lahko je dobesedno, torej citiranje ali nedobesedno, torej povzemanje). Obstaja več različnih načinov izpisovanja (npr. kopiranje, izpisovanje na kartico, list A4), izberemo tistega, ki nam osebno najbolj odgovarja in se ga nato dosledno držimo.
- c) Ne glede na izbran način izpisovanja pa velja, da izpisi oziroma prevzete misli **proti dokumentiramo**, torej označimo njihovo poreklo oziroma identificiramo avtorja. Načinov (sistemov) dokumentiranja je več (gl. Kobeja, 2001, str. 47-52), in sicer:
 - **tradicionalno dokumentiranje** (tj. dokumentiranje s pomočjo bibliografskih opomb na dnu strani pod črto ali na koncu dela);
 - **vancouverski sistem**, uveljavljen zlasti v medicini (tj. dokumentiranje s pomočjo sklicnih števil v oklepaju ob prevzeti misli);
 - **harvardski sistem**, danes najbolj uveljavljen sistem (tj. dokumentiranje s pomočjo priimka avtorja in letnice v oklepaju ob prevzeti misli), v okviru katerega so se razvili različni stili (npr. APA, MLA, čikaški slog).

Slednjega, torej **harvardski sistem** (slog **APA**), prevzemamo tudi mi, je namreč najbolj razširjen (v družboslovju, humanistiki, naravoslovju), jedrnat, dovolj informativen in ne prezahteven. Podrobno in sistematično ga opisujemo v okviru poglavja 2.5.2 Znanstveni aparat.

S tem ko smo drugo fazo procesa nastajanja diplomskega dela opredelili kot Študij virov, ne mislimo, da se le-ta zaključi, ko pridemo k naslednji fazi. Dejansko traja do konca izdelave diplomskega dela, natančneje, vloga literature (obseg, globina poučevanja) je pogojena z vrsto diplomskega dela (Kobeja, 2002, str. 39-40). V primeru **teoretičnega diplomskega dela**, ki sloni na sekundarnem raziskovanju (gl. prav tam, str. 35), je proučevanje literature **temeljno delo**, medtem ko je pri **empiričnem in praktičnem diplomskem delu**, kjer je težišče na empiričnem raziskovanju, in je torej temeljno delo proučevanje prakse in izvedba v njej, proučevanje literature predvsem **v vlogi oblikovanja teoretičnega izhodišča** lastnega empiričnega raziskovanja oziroma preizkusa v praksi, ki je običajno predstavljeno v prvem, teoretičnem delu empiričnega oziroma praktičnega diplomskega dela.

2.3 DOKONČNA OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA

Potem ko smo izbrali temo, raziskovalni problem okvirno opredelili, slednjič izdelali dispozicijo in temo prijavili ter proučili dovolj razpoložljive literature, lahko raziskovalni problem bolj razčlenimo in ga bolj **podrobno, natančno**, tako po vsebinski kot metodološki plati, **opredelimo**. (Gl. Cencič, 2002, str. 40-45; Kobeja, 2002, str. 14-15, 26; Sagadin, 1993, str. 16-21.)

Nivo vnaprejšnje vsebinske razčlenjenosti in metodološke določenosti je odvisen od vrste diplomskega dela, v primeru teoretičnega je seveda nižji kot pri izvedbi empiričnega in praktičnega diplomskega dela. V nadaljevanju jih zato predstavljamo ločeno: najprej bomo pozornost namenili teoretičnemu diplomskemu delu (gl. točko 2.3.1), nato empiričnemu (gl. točko 2.3.2) in na koncu praktičnemu diplomskemu delu (gl. točko 2.3.3).

2.3.1 Primer TEORETIČNEGA diplomskega dela

1 *Vsebinska opredelitev*

Vsebinsko plat **teoretičnega diplomskega dela** dokončno opredelimo na nivoju namena oz. ciljev ter raziskovalnih hipotez.

1.1 *Namen (cilji)*

Namen opredelimo v obliki **širših raziskovalnih vprašanj** ali, še pogosteje, v obliki **splošnih delnih problemov** oziroma **vidikov**, ki dobro predstavljajo teoretično proučevanje raziskovalnega problema v celoti.

Primer: V primeru diplomskega dela z naslovom *Elitno zasebno šolstvo znotraj angleškega šolskega sistema*² bi raziskovalni problem proučili na primer z naslednjih vidikov:

- Tradicionalni angleški šolski sistem.
- Zasebni angleški šolski sistem.
- Elitnost angleških zasebnih šol.

1.2 *Raziskovalne hipoteze*

Ožjih, specifičnih raziskovalnih vprašanj običajno pri teoretičnih diplomskih delih (za razliko od empiričnih) ne postavljamo, ampak **splošne raziskovalne hipoteze**, ki so v bistvu naši vnaprejšnji domnevni odgovori na zastavljena širša raziskovalna vprašanja oziroma splošne delne probleme (gl. Namen).

Primer:

- Zasebno šolstvo se širi z upadanjem kakovosti državnih šol.
- Elitne zasebne šole s svojo razredno pogojenostjo ohranjajo in krepijo družbeno razslojevanje.

² Naslov in nekaj sestavin smo prevzeli iz diplomske seminarske naloge: Ljubojevič, B. (2002). *Elitno zasebno šolstvo znotraj angleškega šolskega sistema*. Diplomsko seminarska naloga, Maribor: Pedagoška fakulteta.

Teh splošnih raziskovalnih hipotez seveda ne preverjamo empirično ampak teoretično (miselno, logično), in to, kakor narekujejo izbrane metode teoretičnega raziskovanja.

2 Metodološka opredelitev

Metodološko plat **teoretičnega diplomskega dela** predstavljajo raziskovalne metode in uporabljeni viri.

2.1 Raziskovalne metode

V primeru teoretičnega raziskovalnega dela opredeljujemo **splošno teoretične** (miselne, logične) **metode** (gl. Mužič, 1986, str. 62-66; Šešić, 1974, str. 69-100; Zelenika, 2000, str. 310-408). Za potrebe izdelave diplomskih del navajamo na tem mestu nekaj najpogostejših:

- a) **Deskriptivna metoda:** proučevanje na nivoju opisovanja dejstev, odnosov, procesov brez vzročnega razlaganja.
- b) **Komparativna metoda:** proučevanje na nivoju primerjanja dejstev, odnosov, procesov z namenom odkrivanja podobnosti in razlik.
- c) **Zgodovinska metoda:** proučevanje bližnje, daljne preteklosti na nivoju opisovanja in vzročnega razlaganja.
- d) **Metoda klasifikacije:** proučevanje na nivoju določanja položaja nekega pojma v sistemu pojmov.
- e) **Metoda analize in sinteze:** na eni strani proučevanje na nivoju razčlenjevanja sestavljenih pojavov, sodb, zaključkov na njihove sestavne dele in obravnava posameznih delov glede na druge oziroma celoto (analiza) ter na drugi strani na nivoju združevanja enostavnih miselnih sestavin (npr. pojmov, sodb) v sestavljene oziroma enkratne celote vzajemno povezanih delov (sinteza).
- f) **Metoda abstrakcije in konkretizacije:** na eni strani proučevanje z odmišljanjem bodisi obćih ali posebnih nebitvenih sestavin določenega predmeta, pojava ali procesa z namenom, da bi zajeli njihove bistvene lastnosti (abstrakcija), ter na druge na nivoju približevanja realnemu, konkretnemu z determinacijo obćega s posebnimi določili (konkretizacija).
- g) **Metoda generalizacije in specializacije:** na eni strani proučevanje na nivoju posploševanja, sklepanja od posameznega na splošno, dvigovanja pojmov nižjega reda na višji (generalizacija) ter na drugi na nivoju oblikovanja specifićnih pojmov, sklepanja od obćega na posamićno (specializacija).

V teoretićnem diplomskem delu obićajno uporabljamo sočasno već metod; v kolikor je težišće na deskriptivnem raziskovalnem pristopu, je pogostejša npr. metoda deskripcije, klasifikacije; če pa na eksplikativnem, bo v ospredju raba npr. metod analize – sinteze, abstrakcije – konkretizacije, generalizacije – specializacije.

2.2 Uporabljeni viri

Opredelimo vrsto uporabljenih virov glede na **izvirnost** njihove vsebine. Danes je uveljavljena (gl. Zelenika, 2000, str. 181-183) naslednja delitev virov:

- a) **primarni viri:** vsebujejo nova, izvirna spoznanja ali novo izvirno razlago sicer že znanih spoznanj - v to skupino sodijo knjige, članki v strokovnih in znanstvenih revijah, zborniki, magistrska dela, doktorske disertacije;

- b) **sekundarni viri**: vsebujejo informacije iz primarnih virov, v to skupino sodijo učbeniki, priručniki, enciklopedije, slovarji;
- c) **terciarni viri**: vsebujejo informacije iz primarnih in sekundarnih virov, to so npr. bibliografije, knjižni katalogi, kazala.

Tovrstna diferenciacija virov je zelo pomembna, saj določa kakovost diplomskega dela z vidika natančnosti in starosti informacij. V diplomskem delu, če je le mogoče, uporabljamo primarne vire, saj so objavljeni prej in ne vsebujejo sprememb (pa tudi morebitnih napak prenosa), ki jih vsebujejo sekundarni viri (Kobeja, 2002, str. 40).

2.3.2 Primer EMPIRIČNEGA diplomskega dela

1 Vsebinska opredelitev

Vsebinsko plat **empiričnega diplomskega dela** dokončno opredelimo na nivoju namena oz. ciljev, raziskovalnih vprašanj, raziskovalnih hipotez ter spremenljivk.

1.1 Namen (cilji)

Namen opredelimo v obliki **širših raziskovalnih vprašanj** ali **splošnih delnih problemov** oziroma **vidikov**, ki v celoti predstavljajo empirično proučevanje raziskovalnega problema.

Primer: Če bi bila tema diplomskega dela Mladi in internet³, bi raziskovalni problem proučili na primer z naslednjih vidikov:

- Razširjenost uporabe interneta pri mladostnikih.
- Simptomi zasvojenosti z internetom in s samovrednotenjem.
- Vloga spola, starosti dijakov pri razvoju simptomov zasvojenosti.

1.2 Raziskovalna vprašanja

Širša raziskovalna vprašanja oziroma širše delne probleme razčlenimo na **ožja, specifična vprašanja**, običajno dveh nivojev:

- a) Specifična **deskriptivna** vprašanja so vprašanja opisa stanja pojava, osebe, okolščine.

Primer:

- Kakšna je stopnja zasvojenosti z internetom?
- Katere možnosti uporabe interneta so med dijaki najbolj priljubljene?

- b) Specifična **eksplikativna** vprašanja so vprašanja o odvisnih zvezah in razlikah.

Primer:

- Ali obstaja zveza med samovrednotenjem dijakov in zasvojenostjo z internetom?
- Ali obstaja razlika v stopnji zasvojenosti z internetom glede na spol dijaka?

³ Izbira teme in nekaterih sestavin tega primera izhaja iz članka: Jeriček, H. (2001). Mladostnikovo samovrednotenje in pomenja zasvojenosti z internetom. *Sodobna pedagogika*, 52 (4), str. 128-145.

1.3 Raziskovalne hipoteze

Hipoteze pri empiričnem raziskovanju so ponavadi domnevni vnaprejšnji odgovori na eksplikativna vprašanja, torej vprašanja o odvisnih zvezah in razlikah.

Za širša raziskovalna vprašanja (splošne delne probleme) postavljamo **splošne hipoteze**, za ožja, specifična pa **specifične hipoteze**.

V diplomskem delu so lahko navedene splošne hipoteze, ki so razčlenjene na specifične, ali pa samo specifične hipoteze. Sledenje, torej specifične hipoteze, so lahko izražene implicitno ali eksplicitno:

- a) **Implicitno** izražene hipoteze so hipoteze v obliki eksplikativnih vprašanj, torej vprašanj o odvisnih zvezah in razlikah.

Primer:

- Ali obstaja zveza med samovrednotenjem in zasvojenostjo dijakov z internetom?
- Ali obstaja razlika v stopnji zasvojenosti z internetom glede na spol dijakov?

- b) **Eksplicitno** izražene hipoteze so domnevni odgovori (trdilne povedi) o obstoju in o smeri zveze oziroma razlike.

Primer:

- Predpostavljamo, da obstaja zveza med samovrednotenjem in zasvojenostjo z internetom, in sicer tisti, ki se više vrednotijo, kažejo manj znakov zasvojenosti.
- Predpostavljamo višjo stopnjo zasvojenosti z internetom pri fantih.

Ali bomo raziskovalne hipoteze izrazili implicitno ali eksplicitno, je odvisno od našega vnaprejšnjega poznavanja problema. V kolikor ne moremo dovolj utemeljeno domnevati (na osnovi dosedanjih znanstvenih spoznanj in izkušenj), kakšna bo smer odvisne zveze ali razlike, ostanemo pri implicitno izraženi hipotezi, torej pri eksplikativnem raziskovalnem vprašanju, ki implicira samo obstoj odvisne zveze ali razlike, ne pa smeri.

Ne glede na to ali so hipoteze implicitno ali eksplicitno izražene, pa velja, da jih **empirično** (v praksi) **preverjamo** (specifične neposredno, splošne običajno posredno) in, če je le mogoče (če to dopušča izbira vzorca in spremenljivk), tudi **preizkušamo** s pomočjo statističnih (parametričnih, neparametričnih) preizkusov.

1.4 Spremenljivke (variable)

Pri določanju spremenljivk izhajamo iz postavljenih raziskovalnih vprašanj. Pri tem nam enostavna, specifična deskriptivna vprašanja prinašajo podatke za eno spremenljivko, specifična eksplikativna za dve (gl. primer pri točki 1.2), med katerima je običajno ena v vlogi neodvisne in druga odvisne, lahko pa gre tudi za zvezo med dvema neodvisnima spremenljivkama. Spremenljivke izrazimo s posameznimi pojmi, sintagmami ali povedmi (običajno trdilnimi), ki nazorno in natančno kažejo opazovan pojav.

Dober pregled nad obsegom in globino proučevanja raziskovalnega problema dobimo, če izdelamo **seznam** (oštevilčenih) **spremenljivk** ter **preglednico odvisnih zvez med spremenljivkami**, kakor ponazarjata naslednja primera:

- a) Seznam spremenljivk

Primer:

1. Spol dijakov.
2. Stopnja samovrednotenja dijakov.
3. Stopnja zasvojenosti dijakov z internetom.

b) Preglednica: Pregled odvisnih zvez med spremenljivkami

Primer:

Zaporedna številka raz.vprašanja/hipoteze	Neodvisne spremenljivke	Odvisne spremenljivke
1.1	1	2, 3
1.2	2	3
2.1
.		
.		
.		

2 Metodološka opredelitev

Metodološko plat **empiričnega diplomskega dela** predstavljajo raziskovalne metode, raziskovalni vzorec, postopki zbiranja podatkov in postopki obdelave podatkov.

2.1 Raziskovalne metode

Uveljavljena je klasifikacija metod empiričnega raziskovanja po gnoseološkem in akcijsko manipulativnem kriteriju (Sagadin, 1993, str. 12). Glede na to razlikujemo tri metode:

- a) **Deskriptivna metoda:** proučevanje na nivoju opisovanja stanja oziroma iskanja odgovorov na vprašanja, kakšno je nekaj, torej brez vzročnega razlaganja.
- b) **Kavzalna-neeksperimentalna metoda:** proučevanje na nivoju vzročnega razlaganja oziroma iskanje odgovorov na vprašanje zakaj, pri čemer torej vzročna razlaga temelji na empiričnem preverjanju odvisnih zvez med pojavi.
- c) **Eksperimentalna metoda:** proučevanje na nivoju vzročnega razlaganja učinkov namernega vnašanja enega ali več eksperimentalnih dejavnikov v raziskovalno okoliščino.

V skladu z navedeno klasifikacijo je vsaka empirična raziskava na deskriptivnem nivoju, ne pa nujno na kavzalnem (eksplikativnem), razen eksperimentalne. V okviru empiričnih diplomskih del je največ raziskav izvedenih hkrati z uporabo deskriptivne in kavzalne neeksperimentalne metode.

2.2 Raziskovalni vzorec

Empirične raziskave diplomskih del potekajo na vzorcih in ne na celotni populaciji (statistični množici). Zajete vzorce opredelimo z vidika vrste in števila enot, kraja, časa in načina vzorčenja. Glede na to razlikujemo naslednje vzorce (gl. Cencič, 2002, str. 100-102; Flere, 2000, str. 77-80):

- a) **Vzorci iz konkretne populacije** (opredeljene stvarno, krajevno, časovno)
 - **slučajnostni** (enostavni, stratificirani, skupinski, večstopenjski)

- **neslučajnostni** (priložnostni, namenski, sistematični).
- b) **Vzorci iz hipotetične populacije** (umišljene, neomejene):
- **enostavni slučajnostni** vzorci (to je v celoti vzeta skupina enot – oseb, ki predstavlja samo sebe oziroma hipotetično populacijo, torej populacijo, ki bi obsegala tudi prihodnje generacije in bi se glede raziskovalnega pojava ujemala z dejansko skupino, na kateri raziskujemo).

2.3 Postopki zbiranja podatkov

Podatke zbiramo z različnimi postopki (tehnikami) in njim prilegajočimi inštrumenti (gl. Cencič, 2002, str. 47-58; Flere, 2000, str. 80-95, 122-133; Sagadin, 1993, str. 28-231, Vogrinc, 2008, str. 81 – 142). Danes je uveljavljena razdelitev postopkov oziroma raziskovalnih tehnik v dve osnovni skupini:

1) Kvantitativne tehnike

Standardizirane (strukturirane, vezane) tehnike, katerih instrumenti prinašajo kvantitativne podatke, torej podatke primerne za kvantitativno (statistično) obdelavo in statistično indukcijo, sem sodijo:

- anketa (z anketnim vprašalnikom, sestavljenim iz vprašanj zaprtega tipa)
- standardizirani intervju ali ustna anketa (z anketnim vprašalnikom, sestavljenim pretežno iz vprašanj zaprtega tipa)
- strukturirano (sistematično, načrtno) opazovanje (z vezanimi protokoli)
- ocenjevalne lestvice
- lestvice stališč (npr. Likertovega tipa)
- preizkusi (testi) znanja
- analiza dokumentov (kvantitativna analiza vsebine, zasnovana na vnaprej določenih enotah analize).

2) Kvalitativne tehnike

Nestandardizirane (nestructurirane, nevezane) tehnike, katerih inštrumenti prinašajo kvalitativne podatke, torej podatke, primerne za kvalitativno obdelavo, sem sodijo:

- anketa (z anketnim vprašalnikom, sestavljenim iz vprašanj odprtega tipa)
- nestandardizirani intervju (sprotno oblikovanje vprašanj odprtega tipa)
- nestructurirano (nenačrtno) opazovanje (nevezani protokoli)
- analiza dokumentov (kvalitativna/fenomenološka analiza vsebine v funkciji ugotavljanja pomena, smisla sporočila).

Inštrumente, ki jih potrebujemo, moramo največkrat izdelati (v skladu s cilji raziskave) kar sami, lahko pa uporabimo že obstoječe (v izvorni ali prirejeni obliki) ter preizkušene, pri čemer moramo navesti njihov izvor.

Ne glede na vrsto raziskovalne tehnike in izvor instrumentov pa moramo natančno definirati naslednje značilnosti:

a) Organizacija zbiranja podatkov (kdaj, kje, kako poteka sondažna in definitivna uporaba instrumentov)

b) Vsebinsko-metodološke značilnosti uporabljenih instrumentov:

- vsebinsko-formalne značilnosti (vrste vprašanj, nalog, njihova razporeditev)
- merske karakteristike (veljavnost, zanesljivost, objektivnost).

2.4 Postopki obdelave podatkov

Glede na vrsto spremenljivk (atributivne, numerične) oziroma obliko podatkov (besedno, številčno izraženi) razlikujemo dve osnovni vrsti obdelave podatkov:

1) Kvantitativna obdelava

Je obdelava kvantitativnih (kolikostnih), številčnih (tudi besednih, transformiranih v številčne) podatkov, pridobljenih s kvantitativnimi postopki (gl. točko 2.3, pod a).

Za kvantitativno obdelavo obstaja vrsta različnih statističnih metod. (Gl. npr.: Petz, 2002; Sagadin, 2003), ki jih delimo po določenih kriterijih.

1. Glede na *težnjo po posploševanju* obstaja:

- DESKRIPTIVNA STATISTIKA – metode analize brez težnje po posploševanju čez obseg zbranih podatkov, sem uvrščamo:
 - frekvenčne distribucije (grafični, tabelarični prikazi)
 - srednje vrednosti (npr. aritmetična sredina, mediana, modus)
 - mere variacije (npr. standardni odklon, koeficient variacije)
 - mere korelacije (npr. Pearsonov, Spearmanov koeficient korelacije)
- INFERENČNA STATISTIKA – metode sklepanja iz vzorca na populacijo, to so:
 - parametrični statistični preizkusi (npr. t-preizkus, analiza variance)
 - neparametrični statistični preizkusi (npr. χ^2 -preizkus, Mann-Whitnerjev U-preizkus, Wilcoxonov preizkus)

2. Glede na *število spremenljivk* obstaja:

- UNIVARIATNA ANALIZA – metode analize ene spremenljivke:
 - frekvenčne distribucije (grafični, tabelarični prikazi)
 - osnovna opisna statistika (npr. srednje vrednosti, mere variacije)
 - neparametrični statistični preizkusi (npr. χ^2 -preizkus)
- BIVARIATNA ANALIZA – metode analize dveh spremenljivk:
 - analiza razlik (npr. t-preizkus, χ^2 -preizkus)
 - analiza povezanosti (npr. Pearsonov, Spearmanov koeficient korelacije)
- MULTIVARIATNA ANALIZA – metoda analize večih spremenljivk hkrati:
 - faktorska analiza
 - multivariatna analiza variance.

Ali bomo podatke obdelali na nivoju deskriptivne ali inferenčne statistike in pri tem analizirali eno, dve ali več spremenljivk, je odvisno od vrste predhodnih opredelitev, in sicer namena naše raziskave (ali gre za proučevanje posameznih pojavov, povezanosti ali razlik), vrste podatkov oziroma spremenljivk (atributivne, numerične) ter velikosti, vrste in števila vzorcev (veliki/mali, odvisni/neodvisni, eden/več).

Izboru statističnih metod sledi kvantitativna obdelava. Ta je lahko ročna, je pa seveda bolj ekonomično in racionalno, če podatke obdelamo računalniško, in sicer z enim od statističnih programov. Danes je zelo razširjena uporaba enega najstarejših paketov SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Odlikuje se po precejšnjem obsegu tako enostavnih kot najbolj kompleksnih statističnih metod in kot tak že dolgo velja za paket, ki ni zgolj namenjen, kakor kažejo krstice, za statistične analize v družbenih znanostih (gl. Ambrožič, 2000; Kožuh, 2000). Opozoriti pa moramo, da gre za statistični paket, ki sicer res ne predpostavlja veliko računalniškega znanja, zato pa dobro poznavanje in razumevanje statističnih metod, sicer lahko pride do napak že pri njihovem izboru in nadalje pri branju računalniških izpisov ter slednjič prikazovanju in interpretaciji rezultatov.

2) Kvalitativna obdelava

To je obdelava kvalitativnih, običajno besedno izraženih podatkov, ki smo jih pridobili s kvalitativnimi postopki (gl. točko 2.3 pod b). Poznane so štiri oblike analiziranja besednega gradiva (Vogrinc, 2008, str. 57 – 70):

- kvantitativna vsebinska analiza,
- semiotična analiza,
- hermenevtična analiza,
- kvalitativna vsebinska analiza.

Dve, in sicer kvantitativno in kvalitativno vsebinsko analizo, ki sta v pedagoški praksi bolj uveljavljeni, v nadaljevanju podrobneje predstavljamo.

a) KVANTITATIVNA VSEBINSKA ANALIZA

Uporablja se predvsem v kvantitativnem raziskovanju in poteka po naslednjih fazah:

1. Transkribiranje gradiva.
2. Kategorizacija in signiranje gradiva (običajno po vnaprej izdelanem seznamu kategorij).
3. Določanje frekvenc kategorij.
4. Razvrščanje kategorij po pogostosti v ranžirno vrsto.
5. Interpretacija tabelarično prikazane rešitve.

b) KVALITATIVNA VSEBINSKA ANALIZA

Uporablja se v kvalitativnem raziskovanju in se odvija po, ne sicer ostro razmejenih, fazah (Mesec, 1993, str. 101-128):

1. Urejanje gradiva (transkribiranje, parafriziranje, povzemanje).
2. Določanje enot kodiranja (razčlenitev gradiva na sestavne dele, npr. besede, povedi, odstavke).
3. Pripisovanje pojmov (sorodnim empiričnim postavkam pripišemo enak pojem) in kategorij (sorodne pojme združujemo v kategorije) ter vzpostavljanje odnosov znotraj kategorij (t. i. osno kodiranje).
4. Izbor in definiranje relevantnih pojmov in kategorij (izbor v skladu z namenom ter opredelitev njihovega pomena).
5. Vzpostavljanje odnosov med kategorijami (primerjanje kategorij, njihovo časovno in vzročno-posledično razporejanje (t. i. odnosno kodiranje)).
6. Formuliranje teorij (opis in razlaganje dobljene klasifikacije).

Ob tem moramo opozoriti, da opisani postopek ni obči algoritem strukturiranja gradiva, njegova uporaba je prilagodljiva glede na zbrano, pogosto bogato in raznoliko nestrukturirano gradivo.

V kolikor kvantitativno in kvalitativno vsebinsko analizo primerjamo, velja, da je temeljna razlika med njima v tem, da je pri kvalitativni za razliko od kvantitativne cilj kategoriziranja izpeljava teoretičnih razlag, ne pa, kakor je to značilno za kvantitativno analizo, določanje frekvenc kategorij (Vogrinc, 2008, str. 61).

Priznati moramo, da je prikazano **ročno** analiziranje kvalitativnih podatkov, zlasti če je podatkov veliko (kakor je tudi običajno), miselno naporno in dolgotrajno. Pogosto prve rešitve niso najboljše, potrebni so ponovni pregledi, dopolnitve in korekcije. Iz tega razloga se tudi v okviru kvalitativnega raziskovanja vse bolj uveljavlja **računalniška obdelava** (gl. Robson, 2002, str. 455-499; Vogrinc, 2008, str. 77 -80). Eden izmed najbolj znanih prvih programov je **NUD*IST** (Non-numerical, Unstructured Data Indexing, Searching and Theorizing). Danes pa je na voljo vrsta različnih računalniških programov, in sicer tako splošno računalniških kot tudi specifičnih, namenjenih kvalitativni analizi gradiva.

2.3.3 Primer PRAKTIČNEGA diplomskega dela

1 *Vsebinska opredelitev*

Vsebinsko plat **praktičnega diplomskega dela** dokončno opredelimo na nivoju namena oz. ciljev, raziskovalnih vprašanj, možnih spremenljivk ter praktično izvedbenih izhodišč.

1.1 *Namen (cilji)*

Namen opredelimo v obliki **širših raziskovalnih vprašanj** ali, še pogosteje, v obliki **splošnih delnih problemov** oziroma **vidikov**, ki dobro predstavljajo praktično proučevanje problema v celoti.

Primer: V primeru diplomskega dela z naslovom Didaktični pristopi k nadarjenim pri zgodnjem poučevanju naravoslovja⁴ bi raziskovalni problem proučili na primer z naslednjih vidikov:

- Didaktični pristopi, ki zadovoljijo potrebe nadarjenih.
- Značilnosti nadarjenih glede na zaznavanje učiteljev.
- Predlogi za delo z nadarjenimi učenci pri zgodnjem poučevanju naravoslovja in njihova izvedba v praksi.

1.2 *Raziskovalna vprašanja in hipoteze*

Pri praktičnih diplomskih delih lahko posežemo po elementih teoretičnega ali empiričnega diplomskega dela. Tako ni nujno, da zastavimo raziskovalna vprašanja, ampak samo splošne raziskovalne hipoteze, ki so, podobno kot pri teoretičnem diplomskem delu, v bistvu vnaprejšnji domnevni odgovori na zastavljena širša, raziskovalna vprašanja.

Primer:

- Učitelji v devetletni osnovni šoli pri delu z nadarjenimi v okviru pouka začetnega naravoslovja delajo veliko napak.

⁴ Naslov in nekaj sestavin smo prevzeli iz diplomskega dela: Nasevski, A. (2003). *Didaktični pristopi k nadarjenim pri zgodnjem poučevanju naravoslovja*. Diplomsko delo, Maribor: Pedagoška fakulteta.

V kolikor pa praktično diplomsko delo temelji na empiričnih izsledkih, moramo v tem kontekstu upoštevati sistematično, ki je značilna za empirična diplomska dela (gl. točko 2.3.2 od 1.2. do 1.4.)

Primer:

- Ali učiteljem uspe v okviru poučevanja zgodnjega naravoslovja zadovoljiti potrebe nadarjenih?
- Ali obstajajo razlike med učitelji glede na obliko težav pri delu z nadarjenimi pri zgodnjem naravoslovju in glede na njihove delovne izkušnje?

2 Metodološka opredelitev

Pri praktičnem diplomskem delu lahko posežemo v metodološkem delu diplomskega dela po klasifikaciji, ki je značilna tako za teoretično (gl. točko 2.3.2) kot za empirično diplomsko delo (gl. točko 2.3.2), kar je seveda odvisno od ustrezno nastavljenega praktičnega nadaljevanja.

* * *

Na tem mestu zaključujemo opis tretje faze raziskovalnega procesa, torej faze, 2.3 DOKONČNA OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA, v okviru katere raziskovalni problem bodisi teoretičnega, empiričnega ali praktičnega diplomskega dela dokončno, čim bolj operativno vsebinsko in metodološko opredelimo. Na tej osnovi preidemo nato k naslednji, četrti fazi.

2.4 IZVEDBA RAZISKAVE

Kakor smo raziskovalni problem v okviru tretje faze dokončno opredelili, sledi realizacija.

V primeru TEORETIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA je to nadaljnji študij virov, torej **teoretično** (sekundarno) raziskovanje.

V primeru EMPIRIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA pa gre za **empirično** raziskovanje, to je zbiranje in obdelava podatkov ter interpretacija rezultatov.

V primeru PRAKTIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA se raziskovalni izsledki, pridobljeni, zbrani in obdelani na teoretični ali empirični način, poskušajo prikazati v novi, izvirnejši obliki v realnem šolskem delovnem okolju. Pri praktičnem delu se **izvedba raziskave** nadgradi s **poudarkom na praksi**.

Seveda pa pri tem ne bo šlo za togo upoštevanje vnaprejšnjih vsebinsko-metodoloških določil, ampak za smiselne dopolnitve in spremembe, pogojene z nepredvidljivimi okoliščinami.

2.5 PISANJE POROČILA

Po kakovostno izvedenih (z optimalnim individualnim trudom in odgovornostjo) dosedanjih fazah raziskovanja sledi za raziskovalca, študenta diplomanta, domnevno najtežje in najodgovornejše delo, to je pisanje poročila (Zelenika, 2000, str. 525), v našem primer torej teoretičnega, empiričnega ter praktičnega diplomskega dela, ki običajno nastaja v treh fazah (gl. in prim. Zelenika, 2000, str. 525-526; Žižmond, 1998, str. 19):

1. Študent piše **osnutek** diplomskega dela (koncept, ogrodje, ki mu dodaja vsebino).
2. Po določeni časovni distanci (»inkubaciji«) lahko študent bolj objektivno in kritično pristopi k prebiranju in korekciji (strokovni, pravopisni, tehnični) svojega dela; odpravi napake in pomanjkljivosti, vnese potrebne spremembe in dopolnitve ter pripravi **čistopis**.
3. Študent izdelan čistopis preda **mentorju v pregled**. Mentorjeve pripombe in priporočila študent upošteva. Ko mentor izrazi prepričanje, da je diplomsko delo korektno izdelano, študent zaključi s pisanjem.

Sledi prikaz temeljnih **jezikovno-slogovnih značilnosti** diplomskega dela, po katerih se kot strokovno besedilo razlikuje (mora razlikovati) od drugih, leposlovnih besedil, to so:

- strokovni slog pisanja (gl. točko 2.5.1)
- znanstveni aparat (gl. točko 2.5.2)
- določena struktura (gl. točko 2.5.3).

Vsako v nadaljevanju podrobno predstavljamo.

2.5.1 Strokovni slog

Ker je diplomsko delo pisno strokovno delo, v katerem predstavljamo strokovna spoznanja, moramo uporabljati **strokovni** (znanstveni) **slog** pisanja (gl. Bajt, 1994, str. 22-26; Hladnik, 2002, str. 183-240; Južnič, 1992, str. 177-206; Kobeja, 2001, str. 5-12, 2002, str. 92-96; Zelenika, 2000, str. 531-536).

Poglejmo njegove značilnosti:

a) Jasnost; natančnost, nevtralnost

Strokovno besedilo »mora biti skrajno zvest izraz predmeta, o katerem govori« (Bajt, 1994, str. 22). Obstajati mora torej optimalna skladnost med predmeti, pojavi objektivne stvarnosti in njim pripadajočimi jezikovnimi izrazi. To je mogoče doseči z naslednjimi jezikovnimi sredstvi:

- enopomensko, pomensko nepreneseno izražanje (izogibanje metafor, metonimij, alegorij, personifikacij);
- raba slogovno nezaznamovanih (nevtralnih), torej ne čustveno obarvanih (npr. ljubkovalnih, slabšalnih, ironičnih) izrazov;
- raba slovenskih strokovnih izrazov (če le obstajajo) in ne tujk;
- raba prve osebe množine

- dovoljena raba trpnika (pasivna oblika glagola) kot enega od »pomembnih sredstev zahtevane nevtralnosti« (Hladnik, 2002, str. 184), prednost pa ima aktivna oblika;
- argumentiranje osebnih trditev s spoznanji drugih avtorjev, z rezultati lastne raziskave ali z logičnim sklepanjem; nepreverjene subjektivne sodbe ne sodijo v strokovno besedilo.

b) Kratkost, jedrnatost, zgoščenost

Pri vsakem, še zlasti pa pri strokovnem pisanju velja slediti načelu ekonomičnosti (gospodarnosti), ki narekuje »čim manj besed, tem več informacij« (Bajt, 1994, str. 23). Iz tega izhajajo naslednje ubeseditvene zahteve:

- oblikovanje kratkih stavkov;
- oblikovanje kratkih povzetkov vsebine, zlasti v primerih daljših delov besedila (poglavij, podpoglavij);
- ubeseditev brez rabe tautologij (istorečje) in pleonazmov (besedno preobilje);
- raba strokovnih izrazov namesto stavčnih opisov;
- več samostalniškega kot glagolskega izražanja.

c) Sistematičnost, preglednost, razumljivost

Da lahko bralec razbere in dojema bistvo strokovnega besedila hitro, brez večkratnega branja, so potrebni naslednji pogoji:

- logična povezanost stavkov, odstavkov, podpoglavij, poglavij (koherentnost);
- postopno prodiranje v problem, brez skokov naprej ali nazaj;
- logična razdelitev besedila na manjše dele (odstavke, podpoglavja, poglavja), opremljene z natančnimi naslovi in grafičnimi ločili (številke, črke, druga odstavčna znamenja);
- postavljanje obrobnih, postranskih informacij v opombe;
- racionalna (preudarna, smotrna) raba preglednic, grafov, shem, zemljevidov, slik;
- izogibanje pogosti rabi kratic, okrajšav, zlasti splošno manj znanih;
- slovnična in pravopisna ustreznost (napake lahko namreč znižujejo razumevanje), kakor jo narekuje slovenski pravopis (gl. Slovenski pravopis, 2001; besedilo naj pregleda tudi lektor).

d) Raznolikost, živost

Zahteva po enopomenskem, kratkem in razumljivem upovedovanju ni zahteva po monotoniji. Tudi za strokovna besedila velja, da je jezikovna raznolikost in živost ena izmed njihovih slogovnih odlik. Res je, da smo pri strokovnem pisanju vezani na vrsto pravil, ki to omejujejo. Nekaj možnosti za oblikovanje bogatega, dinamičnega in s tem privlačnega strokovnega besedila pa vendarle obstaja, na primer:

- kombiniranje krajših in daljših povedi ter enostavnih in večstavčnih prirednih in podrednih povedi;
- neobičajni vrsti red besed, a ne za ceno manjše razumljivosti;
- izogibanje rabe enakih glagolov, samostalnikov ali kar stavkov v celoti za opise sicer ponavljajočih se dejstev (kot so na primer rezultati empiričnega preverjanja različnih raziskovalnih hipotez).

2.5.2 Znanstveni aparat

Najpomembnejša značilnost oziroma kar maksima strokovnega pisanja je uporaba znanstvenega aparata (gl. Južnič, 1992, str. 162-176; Kobeja, 2001, 2002, str. 85-89), ki zajema **prevzemanje** (citiranje, parafraziranje, povzemanje), **dokumentiranje** spoznanj drugih avtorjev in **rabo opomb**.

Pisanje strokovnih besedil ni le ubesedovanje naših lastnih misli, ampak vedno tudi misli drugih avtorjev, saj se tako obstoječe znanje, v skladu s stalno spreminjajočo se stvarnostjo, dograjuje, dobiva novo kakovost in se razvija znanost. Seveda pa pripada avtorjem uporabljenih del pravica do priznanja njihovega avtorstva. V kolikor tega ne storimo, si torej prilastimo njihove stvaritve in zagrešimo etični prekršek (plagiat).

Obstaja več uveljavljenih mednarodnih standardov (stilov, sistemov) pisanja strokovnih besedil. Eden izmed teh je **APA standard** (Publication Manual of the American Psychological Association, 2002), ki ga, kakor smo že zapisali (gl. točko 2.2), prevzemamo tudi mi, saj velja danes v svetu za enega izmed najbolj pogosto uporabljenih sistemov (Ambrožič in Hudobivnik, 2001) tako v družboslovju kot naravoslovju (Dokumentiranje Internet Sources, b.d.)⁵

V skladu s tem, torej APA standardom, in s pravili slovenskega pravopisa (Slovenski pravopis, 2001) bomo v nadaljevanju predstavili tri osnovna področja uporabe znanstvenega aparata, to je:

- prevzemanje (gl. točko 2.5.2.1),
- dokumentiranje (gl. točko 2.5.2.2),
- raba opomb (gl. točko 2.5.2.3).

2.5.2.1 Prevzemanje

Misli drugih avtorjev lahko prevzemamo **dobesedno** ali **nedobesedno**.

a) Dobesedno prevzemanje

Dobesednemu prevzemanju najbolj pogosto rečemo **citiranje** ali **navajanje** in dobiesednemu prevzemku (vložku) **citāt** ali **navedek**. Ima pa izraz citirati dvojni pomen, natančneje, njegov glavni pomen oziroma funkcija je »dobiesedno navesti tuje besedilo« (SSKJ⁶, 2000, str. 88) in podrejeni pomen oziroma funkcija je »navesti vir: citirati uporabljeno literaturo« (prav tam). V praksi strokovnega pisanja ga uporabljamo z obema pomenoma, torej kot dobiesedno navajanje tujega besedila ali navajanje virov (med besedilom).

Citiramo relevantne definicije, dovršeno izražene tuje misli ali ugotovitve, katerih sporočilna vloga (npr. informacijska, motivacijska, estetska) bi se z našimi posegi (npr. z razširjanjem, krčenjem) zmanjšala, ne citiramo pa podatkov, ki predstavljajo našo osnovno splošno izobrazbo (Kobeja, 2002, str. 86).

⁵ S te pa ne mislimo, da bi ga morali uporabljati vsi uporabniki tega priročnika. Pomembno je, da je naše strokovno pisanje dosledno v skladu s standardom, ki je uveljavljen na posameznem znanstvenem področju.

⁶ Kratica za Slovar slovenskega knjižnega jezika

b) Nedobesedno prevzemanje

Nedobesedno prevzemanje je izražanje tujih misli z našimi. Običajno rečemo temu kar **povzemanje** in nedobesednemu prevzemku **povzetek**. Če pa upoštevamo globino in obseg prevzetih informacij, ločimo dva nivoja nedobesednega prevzemanja:

- **parafraziranje** kot glagolnik od parafrazirati: »nanovo, drugače predstavljati ali razlagati že znano temo« (SSKJ, 2000, str. 818)
in
- **povzemanje** kot glagolnik od povzemati: »na kratko navesti, podati glavne, bistvene misli sporočila« (prav tam, str. 958).

Gre torej za to, da je pri parafrazi celotna izvirna vsebina predstavljena na drugačen (naš) način (bolj strnjene ali razširjeno), pri povzetku pa zgoščeno izrazimo le bistvo prevzetega sporočila, torej je parafraza po informacijski vrednosti bližja izvornemu besedilu kot povzetek, ki strnjeno predstavlja le njegovo bistvo.

Pravila prevzemanja

Za korektno prevzemanje, torej citiranje, parafraziranje in povzemanje obstajajo določena **pravila** (gl. Publication Manual of the American Psychological Association, 2002, str. 117-122; Slovenski pravopis, 2001, str. 1-68). V nadaljevanju predstavljamo nekaj ključnih:

(1) Razvidno mora biti **avtorstvo** vsakega **prevzemka** (citata, povzetka).

(2) **Citat** mora biti vizualno dobro **ločen** od ostalega besedila, in sicer:

- Kratki, t. i. **vrinjeni citat** (manj kot 40 besed) ločimo z **dvojnimi narekovaji**.
- Daljši, t. i. **samostojni citat** (nad 40 besed) ne označimo z narekovaji, ampak ga po dvopičju na koncu zadnje vrstice damo v **samostojni odstavek**, ki je od ostalega besedila ločen spredaj in zadaj z večjim presledkom ter z zamikom (npr. pet mest) levega in desnega roba proti sredini.
- **Citat v citatu** ločimo, da dvojnimi narekovajem (za citirano besedilo) sledijo **enojni** (za citat v citiranem besedilu).

(3) Dopustni so naslednji **posegi v citat**:

- **Izpusti iz citata** (elipse): Izpusti znotraj stavka označimo s tremi zaporednimi pikami, med stavki pa s štirimi (prva pika pomeni konec prvega citiranega stavka, njej pa sledijo tri zaporedne pike izpusta); ker pa je tropičje tudi ločilo, s katerim pisec zaznamuje svojo nedokončano misel, lahko pride do zamenjav med ločili, zato je bolje, če postavimo tropičje v **oglati** [...] ali **poševni** /.../ oklepaj, pri čemer je tropičje obojestransko stično; oklepaj pa ne:

Besedilo [...] besedilo.

Pri izpuščanju delov izvirnega besedila moramo paziti, da s tem njegovega prvotnega pomena ne spreminjamo.

- **Vrinki v citat** (interpolacije): vrinke postavimo v **oglati** oklepaj [vrinek], pri čemer je vrinek na obeh straneh stičen, oklepaj pa ne:

Besedilo [vrinek] besedilo.

Vrivanje lastnih dopolnil uporabljamo v primeru težjih, manj razumljivih citatov.

- **Poudarki**: Če želimo besedo ali sklop besed v citatu poudariti, jih pišemo *kurzivno* (poševno) in ta poseg označimo takoj za tem z opombo v oglatem oklepaju:

Besedilo *poudarek* [poudarek dodan].

- Citiramo, parafraziramo oziroma povzemamo praviloma samo iz **primarnega** (izvirnega) **dela**, izjemoma (če izvirno delo ni dostopno) iz sekundarnega, kar seveda ustrezno dokumentiramo (gl. točko 2.5.2.2).

2.5.2.2 Dokumentiranje

Vse, kar smo prevzeli (citirali, parafrizirali, povzeli) moramo dokumentirati, in sicer v besedilu z **bibliografskimi sklici** ali **referencami** in ob koncu dela v seznamu literature z **bibliografskimi opisi**.

a) BIBLIOGRAFSKI SKLICI / REFERENCE

Za citiranje virov med besedilom uporabljamo sistem **avtor – letnica** (harvardski sistem)⁷, to pomeni, da ima referenca, ki jo navedemo v oklepaju po prevzemku (citat, parafraza, povzetek), dve osnovni, z vejico ločeni, sestavini, in sicer priimek avtorja in letnico izdaje dela:

Besedilo (Avtor, letnica)

To je osnovna oblika reference v besedilu, ki pa ima več specifičnih pojavnih oblik, pogojenih z raznolikostjo virov (npr. vir z enim ali več avtorji, brez avtorja...) in vrsto prevzemka (citat, parafraza, povzetek), za oblikovanje katerih seveda veljajo specifična pravila.

⁷ Uporabniki tega priročnika lahko uporabljajo tudi drugačni sistem, pomembno je, da to počno znotraj svojega diplomskega dela dosledno in enovito.

Pravila in primeri citiranja virov med besedilom

V nadaljevanju bomo v skladu z veljavnimi pravili (gl. Publication Manual of the American Psychological Association, 2002, str. 207-214; Slovenski pravopis, 2001, str. 1-68, 209-210).

Preglednica 1: Pravila s primeri referenc

PRAVILO	PRIMER OBLIKE SKLICA/REFERENCE	PRIMER PREVZETEGA BESEDILA Z REFERENCO
1. EN AVTOR V oklepaju navedemo, ločeno z vejico, priimek avtorja in letnico izdaje dela	(Kobal, 2000)	Samopodoba se z leti čedalje bolj strukturira (Kobal, 2000).
2. DVA AVTORJA V oklepaju navedemo, ločeno z veznikom »in«, priimek obeh avtorjev.	(Šebart in Krek, 2001)	Samoevalvacija je v pristojnosti posamezne šole (Šebart in Krek, 2001).
3. TRIJE, ŠTIRJE, PET AVTORJEV a) <i>Prvič</i> navedemo v oklepaju priimke vseh avtorjev, in sicer jih ločimo z vejicami, med predzadnjim in zadnjim priimkom pa damo veznik »in« ter, ločeno z vejico, letnico izdaje. b) Pri <i>ponovnem</i> citiranju istega vira navedemo v oklepaju le priimek prvega in dodamo »idr.«, torej okrajšavo za »in drugi«, ter, ločeno z vejico, letnico izdaje dela.	(Torkar, Verčkovnik in Divjak, 2002) (Torkar idr., 2002).	Doživljajska predstavitev živali je specialna metoda procesa izkušnjskega učenja (Torkar, Verčkovnik in Divjak, 2002). V tem procesu se znanje pridobiva prek transformacije izkušenj (Torkar idr., 2002).
4. ŠEST IN VEČ AVTORJEV V oklepaju navedemo le priimek prvega in dodamo »idr.« ter, ločeno z vejico, letnico izdaje.	Štrajn idr., 2000).	Za ugotavljanje kakovosti vzgojno-izobraževalnega dela je potrebna evalvacija (Štrajn idr., 2000).
5. DELA BREZ AVTORJA a) Če ni znan avtor <i>članka</i> , navedemo v oklepaju med narekovaji naslov oz. skrajšan naslov članka ter, ločeno z vejico, leto izida. b) Če ni znan avtor <i>knjige</i> , navedemo v oklepaju naslov oz. skrajšani naslov knjige ter, ločeno z vejico, leto izdaje. c) Tudi <i>pravne vire</i> citiramo kot knjige brez avtorja.	(»Stres pri šolarjih«, 2002) (Publication Manual, 2002, str. 215) (Zakon o šolski inšpekciji, 1996).	Raziskavo (»Stres pri šolarjih«, 2002) je potrdila, da je glavna skrb šolajočih otrok njihova šolska uspešnost. Za razliko od seznama bibliografije vsebuje seznam literature samo tista dela, na katera se sklicujemo v besedilu (Publication Manual, 2002, str. 215). Zakonsko (Zakon o šolski inšpekciji, 1996) je nadzorna funkcija šolske inšpekcije ločena od svetovalne in razvojne.
6. DELA BREZ LETNICE (DATUMA) Če leto izdaje oziroma datum (npr. v primeru internetnih dokumentov) ni znan, v oklepaju na tem mestu navedemo okrajšavo »b. l.« (brez letnice) oziroma »b. d.« (brez datuma).	(Helmuth, b. l.)	Ljudi je v informacijski dobi potrebno pripraviti za vseživljenjsko samostojno učenje (Helmuth, b. l.).

<p>7. VEČ DEL ZNOTRAJ ISTEGA OKLEPAJA (SKLICA)</p> <p>7.1 VEČ DEL ISTEGA AVTORJA (oziroma ISTE SKUPINE AVTORJEV) Z ISTO LETNICO IZDAJE</p> <p>Dela ločimo z malimi črkami »a«, »b«, »c« itd., ki stojijo ob letnicah, ločenih z vejico; črko »a« npr. dobi delo, ki je v seznamu literature glede na naslov pred ostalimi.</p>	(Sagadin, 1991a, 1991b)	Ločimo deskriptivno in kavzalno študijo primera (Sagadin, 1991a, 1991b).
<p>7. 2 VEČ DEL ISTEGA AVTORJA (oziroma ISTE SKUPINE AVTORJEV), UREJENIH PO LETNICI IZDAJE</p> <p>Avtorja (skupino avtorjev) navedemo le na začetku, nato pa z vejicami ločene letnice izdaje del (od starejših k mlajšim).</p>	Sagadin, 1991, 1999)	Razvitih je več modelov kurikularne evalvacije (Sagadin, 1991, 1999).
<p>7.3 VEČ DEL RAZLIČNIH AVTORJEV</p> <p>V oklepaju, ločeno s podpičjem, navedemo dela po abecednem redu priimka prvega avtorja z letnico njihove izdaje.</p>	(Kogal, 2000; Skalar, 1985; Ule, 2000)	Več empiričnih raziskav (Kogal, 2000; Skalar, 1985; Ule, 2000) potrjuje pozitivno zvezo med starostjo in samovrednotenjem.
<p>8. POSREDNO PREVZEMANJE</p> <p>Če primarno (izvirno) delo ni dostopno, prevzemamo (citiramo, parafraziramo, povzemamo) iz sekundarnega vira. V tem primeru navedemo ob prevzemku v istem oklepaju najprej sklic na primarno delo, nato pa še na sekundarno, in sicer v primeru citiranja povežemo sklica s »citirano po« (skrajšano »cit. po« in povzemanja s »povzeto po« (skrajšano »povz. po«). V seznamu literature navedemo sekundarni vir.</p>	(Medveš, 1991; cit. po Kroflič, 2001, str. 42) (Pervin, 1996; povz. po Kobal, 2000, str. 57)	Javna šola mora pripravljati človeka na »edino stalnost v življenju – to je spreminjanje.« (Medveš, 1991; cit. po Kroflič, 2001, str. 42.) Odprto je vprašanje, kdaj lahko že govorimo o samozavedanju, in ne le samozaznavanju (Pervin, 1996; povz. po Kobal, 2000, str. 57).
<p>9. NAVAJANJE STRANI IN DRUGIH PRVIN DELA</p> <p>a) <i>Strani</i> navajamo v vseh primerih citiranja, torej dobesednega prevzemanja, ter v večini primerih parafraziranja oz. povzemanja, in sicer tako da za letnico postavimo vejico in nato napišemo okrajšavo za stran (»str.«) ter številko strani, ali več števil strani, ločenih z vejico, ali obseg strani z dvema številka s stičnim pomišljajem.</p>	(Kobal, 2000, str. 57) (Kobal, 2000, str. 57, 89) (Kobal, 2000, str. 56-58)	Na osnovi novejših raziskav sklepamo, »da se socialno-/---kognitivne sposobnosti /.../ otroka razvijajo hitreje in bolj zgodaj kot so domnevali psihologi«. (Kobal, 2000; str. 57.) Samovrednotenje se oblikuje od rojstva in se z leti spreminja in čedalje bolj strukturira. (Kobal, 2000, str. 57, 89.) Pogledi na to, kdaj se otrok začne samozaznavati in samozavedati, so različni (Kobal, 2000, str. 56-58).

<p>b) Poleg strani lahko mesto prevzemka (citata, povzetka) označimo še z <i>drugimi prvinami</i>, npr.: s številko (črko) poglavja, člena, priloge, slike, preglednice, in sicer, tako da za letnico postavimo vejico, nato napišemo (običajno okrajšavo) določene prvine dela (npr. poglavje »pogl.«, člen »čl.«, priloga »pril.«, slika »sl.«, preglednica »preg.«) in številko (črko) npr. v primeru prilog.</p>	<p>(Žižmond, 1998, pril. 4)</p> <p>(Zakon o šolski inšpekciji, 1996, čl. 8)</p>	<p>Študent prijavi svoje diplomsko delo na posebnem obrazcu »Prijava teme diplomskega dela« (Žižmond, 1998, pril. 4).</p> <p>Izvedenec ugotavlja, ali je učitelj izvajal pouk v skladu s kriteriji »objektivnosti, kritičnosti in pluralnosti« (Zakon o šolski inšpekciji, 1996, čl. 8).</p>
<p>10. KRAJŠANJE SKLICEV</p> <p>a) V primeru <i>večkratnega zaporednega prevzemanja iz istega dela</i> lahko sklic skrajšamo z oznako »Prav tam« (lat. »ibidem«, skrajšano »ibid.«). V kolikor prevzamamo iz iste strani istega dela, kot je označeno v zadnjem bibliografskem sklicu, navedemo v oklepaju le »prav tam«, če pa iz kakšne druge strani istega dela, pa k oznaki »prav tam« dodamo stran.</p> <p>b) V bibliografskih sklicih so lahko tudi <i>okrajšave raznih napotkov</i>, npr.: »gl.« (glej), »prim.« (primerjaj), okrajšavo »gl.« uporabljamo, ko želimo bralca opozoriti na vir, v katerem lahko o tem več prebere.</p> <p>Okrajšavo »prim.« pa bi uporabili za napotitev bralca k drugemu delu (pogosto z nasprotnim stališčem)</p>	<p>(prav tam). ali (Prav tam.)</p> <p>(prav tam, str. 116) ali (Prav tam, str. 116.)</p> <p>(gl. Kroflič, 1996) ali (Gl. Kroflič, 1996.)</p> <p>(prim. Širec, 2000, str. 108) ali (Prim. Širec, 2000, str. 108.)</p>	<p>Iz konca 19. stoletja je opredelitev, da je vzgoja »/.../ proces življenja in ne priprava na bodoče življenje« (Dewery, 1974, str. 430), vsi dejavniki v šoli pa »usmerjeni v učinkovito usmerjanje otroka, da bo delil skupne vire človeštva« (prav tam); s tem »da je edini način, kako posameznika pripraviti za skupno življenje, vključitev v družbeno življenje.« (Prav tam, str. 116.)</p> <p>Koncept samoomejitvene avtoritete smo že obširno predstavili (gl. Kroflič, 1996), na tem mestu izpostavljam le nekaj idej.</p> <p>Različni dejavniki, od strokovnih do političnih, so vodili smer zmanjševanja vloge klasične inšpekcijske službe. (Prim. Širec, 2000, str. 108.)</p>
<p>11. AVTOR (SKUPINA AVTORJEV) ali NASLOV DELA NAVEDEN V POVEDI PRED SKLICEM</p> <p>Če je avtor (avtorji) ali naslov dela (ko avtor ni znan) naveden že pred sklicem (avtor v normalnem, naslov vira v poševnem tisku), v oklepaju zapišemo le letnico ali (v primeru točnih navedb) letnico in stran.</p>	<p>Kobal (2000)</p> <p>Šebart in Krek (2001, str. 57)</p> <p><i>Publication Manual</i> (2002)</p>	<p>Kobal (2000) opredeli poleg razvojnega še strukturirani, kognitivni in vrednostni vidik.</p> <p>Šebart in Krek (2001, str. 47) opozarjata na ovire, ki jih postavlja zakonodaja.</p> <p>V priročniku <i>Publication Manual</i> (2002) najdemo podrobna navodila za pisanje strokovnih (znanstvenih) člankov.</p>

b) BIBLIOGRAFSKI OPISI

Na koncu dela (v seznamu literature) navedemo vse v besedilu citirane vire in ne drugih, ki smo jih sicer študirali, vendar pa pri pisanju iz njih misli nismo prevzemali (citirali, povzemali), zato zanje v besedilu ni bibliografskih sklicev (referenc) in s tem tudi ne bibliografskih opisov ob koncu dela.

Med bibliografskimi sklici ali referencami v besedilu in bibliografskimi opisi v seznamu literature mora namreč obstajati popolno ujemanje, torej vsak bibliografski sklic v besedilu ima v seznamu literature svoj opis in obratno, za vsak bibliografski opis v seznamu obstaja vsaj en sklic nekje v besedilu (Publication Manual of the American Psychological Association, 2002, str. 215).

Pravila navajanja virov

Za korektno oblikovanje bibliografskih opisov, torej navajanje virov ob koncu dela, obstajajo določena **pravila** (gl. Publication Manual of the American Psychological Association, 2002, str. 215-281; Slovenski pravopis, 2001, str. 1-68, 209-210). Poglejmo nekaj najrelevantnejših:

(1) Vsak **bibliografski opis** (delo, vir) obravnavamo kot **samostojni odstavek**, zato ga zaključimo s **piko**.

(2) Vsi v seznamu literature zajeti bibliografski opisi (dela, viri) naj bodo spisani v obliki t. i. **visečih odstavkov** (vrste pod prvo vrsto vsakega opisa so zamaknjene v desno za 5 do 7 presledkov):

```
_____
  _____
  _____
_____
  _____
  _____
```

(3) Glavne **sestavine** (elementi) bibliografskega opisa (avtor, letnica, naslov dela, podatki o izidu oz. dostopu) obravnavamo kot **povedi**, zato jih med seboj ločimo s **pikami**.

(4) Bibliografske opise (dela, vire) uredimo po **abecednem redu priimka** prvega avtorja (lahko tudi korporacije kot nosilca odgovornosti ali naslova, če avtor ni znan) in jih ne oštevilčimo.

(5) V primeru, da je na seznamu **več virov** oziroma bibliografskih opisov **z istim prvim avtorjem** veljajo naslednja specifična pravila:

- več virov z istim prvim avtorjem uredimo **po letnici izdaje** (začnemo z najstarejšim);
- več virov z istim prvim avtorjem in enako letnico izdaje uredimo abecedno **po naslovu**, letnicam, pa **pripišemo male črke** »a«, »b«, »c«..., ki so tudi ob letnicah v bibliografskih sklicih;

- več virov z istim prvim avtorjem, ki je v vlogi samostojnega (edinega) avtorja in prvega avtorja skupnega dela uredimo v smeri **od samostojnih k skupnim delom**, urejenih abecedno po priimkih soavtorjev.

(6) V kolikor **avtor ni znan**, je na prvem mestu (na mestu priimka) bibliografskega opisa **naslov dela**.

(7) V primeru vira **z več avtorji** navedemo, ločeno z vejico (razen predzadnjega in zadnjega z »in«) priimke in inicialke imen prvih šestih, vse ostale pa z »**idr.**«

(8) **Akademskih nazivov** avtorja (npr.: dr., prof.) **ne pišemo**.

(9) **Leto** (datum) izdaje navedemo **v oklepaju** po navedbi avtorja ali naslova (ko avtor ni znan); če pa letnica oziroma datum izida ni znan, zapišemo na tem mestu okrajšavo »**b. l.**« (brez letnice), »**b. d.**« (brez datuma); za vire, ki še niso izšli, so pa v tisku, navedemo v oklepaju namesto letnice (datuma) sporočilo »**v tisku**«.

(10) **Kurzivno** (v poševnem tisku) pišemo **naslove monografij** (npr. knjig, zbornikov) ter **ime** in **letnik** (volumen) **revije**.

(11) **Tuje vire** navajamo **v izvirnem jeziku**, lahko pa dodamo neposredno za originalnim naslovom v oglatem oklepaju še prevod.

Navedenim temeljnim, splošnim (z vidika vrste virov) pravilom navajanja virov v seznamu literature sledijo primeri, in sicer splošne oblike bibliografskih opisov z aplikacijami.

Preglednica 2: Primeri oblik bibliografskih opisov

VRSTE VIROV	PRIMERI
KNJIGA	
en avtor	Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov. Kraj: Založnik. Kobal, D. (2000). <i>Temeljni vidiki samopodobe</i> . Ljubljana: Pedagoški inštitut.
dva avtorja	Priimek, Zač. imena in Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov. Kraj: Založnik. Intihar, D. in Kepec, M. (2002). <i>Partnerstvo med šolo in domom</i> . Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
od tri do šest avtorjev	Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena. in Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov. Kraj: Založnik. Bristow, J., Cowley, P. in Daines, B. (2001), <i>Spomin in učenje</i> . Ljubljana: Educy.
več kot šest avtorjev	Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena. idr. (leto). Naslov. Kraj: Založnik. Štrajn, D., Kump, S., Ivanuš Grmek, M., Novak, B., Šimenc, M., Kolenc, J. idr. (2000). <i>Evaluacija</i> . Ljubljana: Pedagoški inštitut.
več izdaj	Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov (številka izdaje). Kraj: Založnik. Sagadin, J. (1993). <i>Poglavja iz metodologije pedagoškega raziskovanja</i> (2. izd.). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.

	brez avtorja	Naslov. (leto). Kraj: Založnik. <i>Publication Manual of the American Psychological Association</i> (5th ed.). (2002). Washington, D. C.: American Psychological Association.
DIPLOMSKO DELO		Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov. Diplomsko delo, Kraj: Ustanova zagovora. Štancer, L. (2002). <i>Stališča učiteljev do 9-letne osnovne šole</i> . Diplomsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta.
MAGISTRSKO DELO		Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov. Magistrsko delo, Kraj: Ustanova zagovora. Urh, I. (2001). <i>Oblikovanje poklicne identitete</i> . Magistrsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko.
DOKTORSKA DISERTACIJA		Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov. Doktorska disertacija, Kraj: Ustanova zagovora. Vrlič, T. (2002). <i>Didaktične aplikacije sodobnih likovnih tehnik</i> . Doktorska disertacija, Ljubljana: Univerza v Ljubljani: Pedagoška fakulteta.
RAZISKOVALNO POROČILO		Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov (Raziskovalno poročilo). Kraj: Ustanova zagovora. Kroflič, L., Mirčeva, J. in Možina, C. (2001). <i>Temeljno znanje in spretnosti mladih, brezposelnih in staršev šolskih otrok</i> (Raziskovalno poročilo). Ljubljana: Andragoški center Slovenije.
RAZISKOVALNA NALOGA		Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov (Raziskovalna naloga). Kraj: Ustanova zagovora. Holer, D. (1996). <i>Waldorfska pedagogika</i> (Raziskovalna naloga). Maribor: Srednja ekonomska šola.
ČLANEK V REVIJI		Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov članka. Ime revije, volumen (številka), prva stran članka – zadnja stran članka. Jeriček, H. (2001). Mladostnikovo samovrednotenje in znamenja zasvojenosti z internetom. <i>Sodobna pedagogika</i> , 52 (4), 128-145.
ČLANEK IZ ČASNIKA	mesečnik, tednik, dnevnik	Priimek, Zač. imena, (Datum). Naslov članka. Ime publikacije, volumen, str. prva stran – zadnja stran. Prijatelj, D. (22. 6. 2002). Srednješolci poučujejo. <i>Šolski razgledi</i> , 53, str. 8.
PRISPEVEK V ZBORNIKU	urednik	Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov prispevka. V Zač. imena urednika. Priimek urednika (Ur.), Naslov zbornika (str. prva stran prispevka – zadnja stran prispevka). Kraj: Založnik. Knaflič, L. (2001). Prenos pismenosti znotraj družine. V M. Ivšek (Ur.), <i>Različne vrste branja terjajo razvijanje različnih strategij</i> (str. 42-55). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
	brez urednika	Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov prispevka. V Naslov zbornika (str. prva stran prispevka – zadnja stran prispevka). Kraj: Založnik. Musek, J. (1996). Teorije vsebnosti kot podlaga šolskega svetovalnega dela. V <i>Profesionalizacija šolskega svetovalnega dela</i> (str. 15-23). Ljubljana: Zveza društev pedagoških delavcev Slovenije.
ZBORNO DELO	urednik	Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov poglavja. V Zač. imena urednika. Priimek urednika (Ur.), Naslov zbornega dela (str. prva stran poglavja – zadnja stran poglavja). Kraj: Založnik. Pšunder, M. (2003). Družinska vzgoja: primerjalni pogled na Schreinerja v luči vzgoje 21. stoletja. V E. Protner. (Ur.), <i>Delo in pedagoški nazori Henrika Schreinerja</i> (str. 213–223). Maribor: Univerza.

	brez urednika	Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov poglavja. V <i>Naslov zbornega dela</i> (str. prva stran poglavja – zadnja stran poglavja). Kraj: Založnik. Duh, M. (1999). Alternativne likovne tehnologije: Oblikovalno področje. V <i>Likovno snovanje</i> (str. 163-193). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
ZVOČNI POSNETKI		Priimek, Zač. imena. (let). Naslov [Nosilec]. Kraj: Distributer. Pesek, A. (1999). <i>Instrumentalne spremljave k pesmim v učbenikih glasbe</i> [CD]. Ljubljana: Mladinska knjiga.
VIDEOPOSNETEK		Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov [Nosilec]. Kraj: Distributer. Vinčec, M. (1996). Gradovi James, M. (1996). [Videokaseta]. Koper: Ars Video.
ČLANEK IZ PODATKOVNE ZBIRKE	tri do pet avtorjev	Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena. in Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov članka. <i>Ime revije, volumen, prva-zadnja stran. Pridobljeno dan, mesec, leto, iz Ime podatkovne zbirke.</i> Borman, W. C., Hanson, M. A., Oppler, S. H., Pulakov, E. D. in White, L. A. (1993). Role of early supervisory experience in supervisor performance. <i>Journal of Applied Psychology</i> , 78, 443-449. Pridobljeno 23. 10. 2000, iz Psyc ARTICLES database.
POVZETEK IZ PODATKOVNE ZBIRKE	trije avtorji	Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena., Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov primarne zbirke. <i>Ime revije, volumen, prva-zadnja stran članka. Povzetek pridobljen dan, mesec, leto, iz Ime podatkovne zbirke.</i> Fournier, M., de Ridder, D. in Bensing, J. (1999). Optimism and adaptation to multiplesclerosis: What does optimism mean? <i>Journal of Behavioral Medicine</i> , 22, 303-326. Povzetek pridobljen 23. 10. 2000, iz Psyc INFO database.
INTERNETNI ČLANKI TISKANIH REVIJ		Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov. <i>Ime revije, volumen, prva stran članka-zadnja stran članka. Pridobljeno dan, mesec, leto, iz http naslov.</i> VandenBos, G., Knapp, S. in Doe, Y. (2001). Role of reference elements in the selection of resources by psychology undergraduates. <i>Journal of Bibliographic Research</i> , 5, 117-123. Pridobljeno 13. 10. 2001, iz http://jbr.org/articles.html
INTERNETNI ČLANKI INTERNETNIH REVIJ		Priimek, Zač. imena. (Datum). Naslov. <i>Ime revije, volumen. Pridobljeno dan, mesec, leto, iz http naslov.</i> Fredrickson, B. L. (7.3.2000). Cultivating positive emotions to optimize health and well-being. <i>Prevention & Treatment</i> , 3. Pridobljeno 20. 11. 2000, iz http://journal.apa.org/prevention/volume3/pre0001a.html
SAMOSTOJNI NEPERIODIČNI INTERNETNI VIRI		Priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov. Pridobljeno dan, mesec, leto, iz http naslov. Pejsa, J. (2002). <i>The student Survival Manual</i> . Pridobljeno 1. 2. 2001, iz http://www.luminet.net/jackp/survive.html
INTERNETNI VIR	brez podatka o avtorju in datuma	Naslov. (b.d.). Pridobljeno dan, mesec, leto, iz http naslov. <i>Dokumenting Internet Sources</i> . (b.d.). Pridobljeno 15. 7. 2002, iz http://www.tui.edu/Resources/Researc Help/lites.html
POGLAVJE IZ INTERNETNEGA VIRA		Ime korporacije/priimek, Zač. imena. (Leto). Naslov poglavja. V <i>Naslov vira</i> (poglavje št.). Pridobljeno dan, mesec, leto, iz http naslov. Benton Foundation. (1998). Barriers to closing the gap. V <i>Losing ground bit by bit</i> (pogl. 2). Pridobljeno 18. 8. 2001, iz http://www.benton.org/Library/Low-Income/two.html

VIRI IZ SPLETNIH STRANI UNIVERZE	Priimek, Zač. imena. (leto). Naslov. Pridobljeno dan, mesec, leto, iz spletne strani Ime univerze: http naslov. Chou, C., Mc Clintock, R., Moretti, F. in Nix, D. H. (1993). <i>Technology and education</i> . Pridobljeno 24.8.2000, iz spletne strani Columbia University: http://www.ilt.columbia.edu/publications/papers/newwine1.html
---	---

2.5.2.3 Raba opomb

Strokovno pisanje se med drugim loči od drugega pisanja tudi po rabi opomb. Ločimo **dokumentacijske** (bibliografske) in **vsebinske** (razpravne) opombe (Zelenika, 2000, str. 483-484; Kobeja, 2001, str. 185-186).

Dokumentacijske so namenjene identifikaciji avtorjev prevzetih (citiranih, povzetih) besedil. V našem primeru jih ne bomo uporabljali, saj imajo to vlogo, v skladu z APA standardom, bibliografski sklici (reference) v besedilu in bibliografskimi opisi v seznamu literature. Uporabljamo pa **vsebinske** opombe (ang. footnote, nem. Fussnote), s katerimi glavno besedilo, ne da bi ga neposredno dodatno obremenjevali, izpopolnjujemo z dodatno razlago ali razširitvijo. To je lahko npr.:

- razlaga tujk, prevod citata ali citat v izvirnem jeziku,
- primerjave znanstvenih spoznanj različnih avtorjev,
- napotitve bralca na druge dele istega besedila,
- zahvale za uporabo določenih dokumentov. (Kobeja, 2001, str. 186-187.)

Tehnično temelji vstavljanje opomb v besedilo na rabi eksponentnih arabskih števil, ki jih postavimo neposredno za besedo, besedno zvezo ali poved, na katero se opomba nanaša. Na dnu iste strani, pod črto, vpišemo (s 5 do 7 mestnim zamikom, z manjšo velikostjo črk ter manjšim razmikom), ob ponovljenih številkah, besedilo opomb. (Prav tam, str. 188-189.)

Uporaba opomb naj sloni na temeljitem premisleku o njihovi nujnosti, saj lahko, zlasti če so pogoste in obsežne, ovirajo bralca pri tekočem razbiranju bistva sporočila. Njihovo mesto je upravičeno, v kolikor se z njimi glavno besedilo obogati, tako da zlasti zahtevnejši, bolj zainteresirani bralci najdejo, kar pričakujejo od določenega strokovnega besedila, v tem primeru diplomskega dela.

2.5.3 Struktura diplomskega dela

Kot vsako strokovno besedilo ima tudi diplomsko delo predvideno določeno strukturo. Za razliko od teoretičnega diplomskega dela je struktura empiričnega in praktičnega diplomskega dela bolj razčlenjena in določena, obstajajo pa tudi skupne, identične sestavine, kar je razvidno iz naslednjih zapisov v preglednicah.

Preglednica 3: Sestavine teoretičnega in empiričnega diplomskega dela

		TEORETIČNO DIPLOMSKO DELO	EMPIRIČNO DIPLOMSKO DELO
I. Predhodne sestavine		<ul style="list-style-type: none"> • Naslov na platnicah • Prazen list • Naslovna stran • Hrbtna naslovna stran • Zahvala • Izjava (-i) o avtorstvu • Povzetek in ključne besede • Kazalo vsebine 	<ul style="list-style-type: none"> • Naslov na platnicah • Prazen list • Naslovna stran • Hrbtna naslovna stran • Zahvala • Izjava (-i) o avtorstvu • Povzetek in ključne besede • Kazalo vsebine
II. Sestavine glavnega besedila	uvodni del	1 Uvod 2 Namen 3 Raziskovalne hipoteze 4 Metodologija 4.1 Raziskovalne metode 4.2 Uporabljeni viri	1 Uvod 2 Teoretični del 3 Empirični del 3.1 Namen 3.2 Razčlenitev, podrobna opredelitev 3.2.1 Raziskovalna vprašanja 3.2.2 Raziskovalne hipoteze 3.2.3 Spremenljivke 3.3 Metodologija 3.3.1 Raziskovalne metode 3.3.2 Raziskovalni vzorec 3.3.3 Postopki zbiranja podatkov 3.3.3.1 Organizacija zbiranja podatkov 3.3.3.2 Vsebinsko-metodološke značilnosti instrumentov 3.3.4 Postopki obdelave Podatkov
	jedro	5 Obravnava teme	3.4 Rezultati in interpretacija
	sklepni del	6 Sklep	3.5 Sklep
III. Dodatne sestavine		Literatura Priloge	Literatura Priloge

Preglednica 4: Sestavine praktičnega diplomskega dela

		PRAKTIČNO DIPLOMSKO DELO <i>Varianta I</i>	PRAKTIČNO DIPLOMSKO DELO <i>Varianta II</i>
I. Predhodne sestavine		<ul style="list-style-type: none"> • Naslov na platnicah • Prazen list • Naslovna stran • Hrbtna naslovna stran • Zahvala • Izjava (-i) o avtorstvu • Povzetek in ključne besede • Kazalo vsebine • Kazalo slik • Kazalo preglednic 	<ul style="list-style-type: none"> • Naslon na platnicah • Prazen list • Naslovna stran • Hrbtna naslovna stran • Zahvala • Izjava (-i) o avtorstvu • Povzetek in ključne besede • Kazalo vsebine • Kazalo slik • Kazalo preglednic
II. Sestavine glavnega besedila	Uvodni del	1 Uvod 2 Teoretični del	1 Uvod 2 Teoretični del
	Jedro	3 Empirični del 3.1 Namen 3.2 Razčlenitev, podrobna opredelitev 3.3 Metodologija 3.4 Rezultati in interpretacija 3.5 Sklepne misli empiričnega dela 4 Praktični del	3 Namen 4 Raziskovalne hipoteze 5 Metodologija 6 Praktični del
	Sklepni del	5 Sklep	7 Sklep
III. Dodatne sestavine		Literatura Priloge	Literatura Priloge

Iz preglednic je dobro razvidno, da se teoretično, empirično in praktično diplomsko delo ne razlikujejo po predhodnih in dodatnih sestavinah, ampak po sestavinah glavnega besedila. V nadaljevanju sledi njihov natančnejši opis.

I. Predhodne sestavine

Tako teoretično kot empirično in praktično diplomsko delo ima naslednje sestavine:

- **Naslov na platnicah (Priloga 5)**

Na platnicah navedemo:

- naslov institucije (Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Oddelek)
- vrsto strokovnega besedila (diplomsko delo)
- ime in priimek kandidata(-ke)
- kraj, leto zagovora

- **Prazen list**

Med platnico in ponovljeno naslovno stranjo je prazen list.

- **Naslovna stran (Priloga 6)**

Na tej strani ob podatkih, ki so na platnicah, navedemo:

- naslov diplomskega dela

in sicer kratek (4 do 12 besed), razločen, natančen, hkrati privlačen, inovativen ter reprezentativen (daje informacije o celotnem delu);

- podatki o mentorju, somentorju (Gl. Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih (ZSZN), 1998, str. 3349-3351; Strokovni naslovi po dodiplomskih študijskih programih, 1999, str. 2431-2470; Seznam strokovnih in znanstvenih naslovov in njihovih okrajšav, 1999, str. 3853-3857; Sklep o uskladitvi pridobljenih strokovnih in znanstvenih naslovov, 1999, str. 7356-7382; Seznam strokovnih in znanstvenih naslovov in njihovih okrajšav, 2000, str. 1451-1453.),

in sicer:

a) mentorji, somentorji z umetniškimi akademskimi nazivi:

visokošolski učiteljski naziv, Ime Priimek, umetniški naziv

> red. prof. Bojan Golija, akad. slik. spec.

b) mentorji, somentorji z znanstvenimi akademskimi nazivi:

visokošolski učiteljski naziv, znanstveni naziv, Ime Priimek

> red. prof. dr. Sergej Flere

> asist. mag. Simona Šavora

- **Hrbtna naslovna stran (Priloga 7)**

Na tej strani navedemo podatke z oddano izjavo o lektorju in prevajalcu, ki sta prevzela odgovornost, da je diplomsko delo napisalo oz. prevedeno slovnično strokovno in jezikovno korektno in pravilno,

in sicer:

a) lektor-ica:

ime in priimek, strokovni naslov

b) prevajalec-ka:

ime in priimek, strokovni naslov

- **Zahvala**

Natančno, pošteno in objektivno na eni strani ter čustveno na drugi se zahvalimo mentorju, somentorju in vsem drugim, ki so nam pomagali (strokovno, organizacijsko, motivacijsko) pri nastajanju diplomskega dela.

- **Izjava o avtorstvu (Priloga 8)**

S to izjavo pisno izrazimo priznanje pravice avtorjev, katerih misli smo uporabili (citirali, povzemali), do priznanja njihovega avtorstva oziroma do njihove identifikacije, in sicer z označevanjem tujega besedila (z narekovaji, posebni odstavki) navajanjem avtorjev

(sproti v besedilu in v seznamu literature). Če diplomsko delo pripravita dva avtorja, vsak podpiše svojo izjavo.

- **Povzetki in ključne besede**

V povzetku, v obsegu do 200 besed (tretjina strani velikosti A4), predstavimo:

- temo in namen oziroma cilje
- metodologijo
- rezultate, strukturirane v skladu z namenom oziroma cilji.

Povzetek je napisan strnjeno, brez odstavkov, v preteklem času, običajno neosebno (v 3. osebi) in s pogostejšo rabo trpnika.

Ob koncu povzetka, z vrstičnim presledkom, navedemo še pet do sedem ključnih besed ali besednih zvez, ki kar najbolj predstavijo naše delo. Diplomsko delo je namreč zavedeno v bibliografski računalniški sistem in ključne besede sodijo med bibliografske podatke, s pomočjo katerih poteka iskanje virov v računalniku.

Povzetku in ključnim besedam v slovenskem jeziku sledi nato prevod v angleščini (Abstract, Key words).

- **Kazalo vsebine**

Kazalo vsebine⁸ je seznam številke poglavij in podpoglavij, njihovih naslovov ter številke začetnih strani. Kot »kažipot« (Zelenika, 2000, str. 460) omogoča bralcu, da hitro najde določena, iskana poglavja in podpoglavja, hkrati pa kaže celotno strukturo diplomskega dela.

Poglavja so v skladu z decimalno klasifikacijo (gl. prav tam, str. 463-466) nivojsko številčena z golimi arabskimi številkami, ločenimi s pikami, a brez njih na koncu (npr. 2.1.1). Pri tem velja, da ima višji številski nivo vsaj dva ali več nižjih (npr. 2, 2.1, 2.2), členitev v globino pa sega zaradi preglednosti največ do 4 dekadne enote (npr. 2.2.1.3). Zaradi večje preglednosti so zaželeni zamiki, ki pa niso nujni:

```
2
  2.1
    2.1.1
  2.2
```

- **Kazalo slik**

Kazalo slik je seznam številke in slik in njihovih naslovov, ki si sledijo po določenem zaporedju. Tako je bralcu omogočeno hitro iskanje slikovnih gradiv skozi celotno strukturo diplomskega dela. V ta kontekst se vključujejo fotografski ter vsi ostali grafični zapisi (grafi, diagrami, skice, risbe ...), ki imajo pri praktičnem diplomskem delu še poseben pomen.

⁸ V teoretičnem in empiričnem diplomskem delu zadostuje kazalo vsebine, v praktičnem diplomskem delu pa se zaradi nazornosti uporablja tudi kazalo ponazoril (slike, preglednice).

- **Kazalo preglednic**

Kazalo preglednic je seznam številk preglednic in njihovih naslovov, ki si prav tako kakor slike smiselno sledijo v določenem zaporedju skozi celotno strukturo diplomskega dela. V to kategorijo vnašamo vse prikaze v preglednicah.

II. Sestavine glavnega besedila

Kakor je razvidno iz prikaza strukture (gl. preglednico 3, 4), ima glavno besedilo tri skupine sestavin, in sicer več sestavin uvodnega dela, jedro in sklepe.

Razen uvoda in sklepa velja za vse ostale sestavine, da so specifične glede na vrsto diplomskega dela, prav po njih se vse tri oblike diplomskih del razlikujejo med seboj, hkrati pa v tej vsebinsko-oblikovni neprimerljivosti dosegajo enakovreden nivo strokovnega besedila.

Uvodni del glavnega besedila

Uvod

Za

1 Uvod

kot prvo poglavje uvodnega dela glavnega besedila bodisi teoretičnega, empiričnega ter praktičnega diplomskega dela velja, da ne sme biti prekratek (»samo, da je«), pa tudi ne predolg (»miniaturna« celotnega del), ampak čim krajši (največ v obsegu 10 % celotnega besedila), z vlogo uvajanja bralca v določeno področje raziskovanja ter motiviranja za branje celotnega poročila (Zelenika, 2000, str. 460-461). Vsebina uvoda ni enotno predpisana, običajno pa v njem predstavimo:

- razloge izbire raziskovalnega problema,
- aktualnost, uporabnost njegove obravnave,
- strukturo celotnega poročila diplomskega, teoretičnega, empiričnega ali praktičnega dela.

Druge sestavine uvodnega dela

Ker se teoretično, empirično in praktično diplomsko delo razlikujejo po vseh drugih sestavinah, jih v nadaljevanju predstavljamo ločeno.

TEORETIČNO DIPLOMSKO DELO

Za uvodom kot prvo sestavino sledita dve, s katerima raziskovalni problem vsebinsko opredelimo:

2 Namen

3 Raziskovalne hipoteze

Sledi metodološka opredelitev:

4 Metodologija

V okviru te predstavimo:

4.1 Raziskovalne metode

4.2 Uporabljeni viri

Navedene sestavine vsebinsko-metodološke opredelitve raziskovalnega problema teoretičnega diplomskega dela so podrobno opisane v okviru 3. faze raziskovalnega procesa (gl. točko 2.3)

EMPIRIČNO DIPLOMSKO DELO

Za uvodom kot prvo (1 Uvod) sestavino sledi poglavje:

2 Teoretični del

V teoretičnem delu empiričnega diplomskega dela osvetlimo, razčlenjeno po poglavjih in podpoglavjih, izbran raziskovalni problem z vidika dosedanjih znanstvenih spoznanj. To ne pomeni, kakor se, žal, prepogosto dogaja, preprostega »zlepljanja« citatov ali povzetkov vseh pridobljenih besedil posameznih avtorjev, ampak je to ustvarjalna sinteza, sloneča na smiselni analizi, komparaciji (primerjavi), vrednotenju in interpretaciji na kavzalnem nivoju ali nivoju razumevanja. Gre torej za besedilo, ki je sestavljeno iz našega izvirnega prispevka ter misli drugih avtorjev.

Pri tem uporabljamo strokovni slog pisanja (gl. točka 2.5.1) ter znanstveni aparat, torej prevzemamo in vse vrste prevzemkov (citate, parafraze, povzetke) dokumentiramo, in sicer dosledno (skozi vse besedilo) v skladu z enim od mednarodno uveljavljenih standardov (gl. točka 2.5.2).

Ob omenjenih občih (neodvisnih od vrste diplomskega dela) jezikovno-oblikovnih (zunanjih) značilnostih teoretičnega dela empiričnega diplomskega dela pa velja še posebej opozoriti na njegovo vsebinsko razsežnost. Spisano besedilo mora namreč izbran raziskovalni problem osvetliti kompleksno ter kot tako biti zanesljiva teoretična osnova nadaljnega empiričnega raziskovanja, katerega značilnosti predstavljamo v naslednjem poglavju.

3 Empirični del

V tem uvodnem delu glavnega besedila raziskovalni problem najprej vsebinsko opredelimo, in sicer v poglavjih:

3.1 Namen

3.2 Razčlenitev, podrobna opredelitev in omejitev raziskovalnega problema

To storimo tako, da navedemo:

3.2.1 Raziskovalna vprašanja

3.2.2 Raziskovalne hipoteze

3.2.3 Spremenljivke,

in sicer:

- seznam oštevilčenih spremenljivk

- tabelarni pregled preizkušanja odvisnih zvez med spremenljivkami

Nato sledi metodološka opredelitev raziskovalnega problema, in sicer v poglavju:

3.3 Metodologija

Navedemo naslednje sestavine:

3.3.1 Raziskovalna metoda

3.3.2 Raziskovalni vzorec

3.3.3 Postopki zbiranja podatkov,

in sicer podrobno, v samostojnih točkah:

3.3.3.1 Organizacija zbiranja podatkov

3.3.3.2 Vsebinsko-metodološke značilnosti inštrumentov

3.3.4 Postopki obdelave podatkov

Vse omenjene sestavine empiričnega dela so podrobno opisane v okviru 3. faze raziskovalnega procesa (gl. točko 2.3).

PRAKTIČNO DIPLOMSKO DELO

Za uvodom kot prvo (1 Uvod) sestavino sledi poglavje:

2 Teoretični del

V teoretičnem delu praktičnega diplomskega dela podobno kot pri empiričnem diplomskem delu osvetlimo, razčlenjeno po poglavjih in podpoglavjih, izbran raziskovalni problem z vidika dosedanjih znanstvenih spoznanj ter iz dosedanjega praktičnega vidika. Tukaj gre za lastno besedilo, ki se smiselno dopolnjuje z idejami, mislimi in dognanji drugih avtorjev (teoretikov, praktikov). Pri tem moramo upoštevati strokovni slog (gl. točko 2.5.1) ter celotni znanstveni aparat, ki je v skladu z enim od mednarodno uveljavljenih standardov. Napisano besedilo v teoretičnem delu mora raziskovalno problematiko podrobno osvetliti ter tako tvoriti primerno podlago za v nadaljevanju opisane korake.

Jedro glavnega besedila

Tudi jedro je tisti del besedila, po katerem se teoretično diplomsko delo bistveno razlikuje od empiričnega in praktičnega. Poglejmo vsebino.

TEORETIČNO DIPLOMSKO DELO

Jedro teoretičnega diplomskega dela predstavlja poglavje

5 Obravnava teme

To je najpomembnejše in najboljše poglavje teoretičnega diplomskega dela (Kobeja, 2002, str. 82). Zajema namreč vse tisto, kar je v empiričnem diplomskem delu v poglavju Teoretični del (Uvodni del) in poglavju Rezultati in interpretacija (Jedro).

V njem predstavimo, razčlenjeno po poglavjih in podpoglavjih, spoznanja lastnega študija virov, in sicer, kakor velja za teoretični del empiričnega in praktičnega diplomskega dela (gl. Uvodni del glavnega besedila, 2 Teoretični del), z uporabo strokovnega sloga pisanja (gl. točko 2.5.1) ter znanstvenega aparata, torej

prevzemanje (citiranja, parafraziranja, povzemanja) in dokumentiranja prevzemkov v skladu z enim od mednarodno uveljavljenih standardov (gl. točko 2.5.2).

Ob tej jezikovno-oblikovni enotnosti teoretičnega, empiričnega in praktičnega diplomskega dela pa ne smemo spregledati obstoja razlik z vidika namena ubeseditve in s tem pogojene vsebinske razsežnosti. Medtem ko je poglavje Teoretični del npr. empiričnega diplomskega dela v vlogi teoretičnega izhodišča nadaljnjega empiričnega raziskovanja, katerega izsledki predstavljajo njegovo nadgradnjo (Cencič, 2002, str. 97), je poglavje Obravnava teme jedro teoretičnega diplomskega dela v celoti, zato še zlasti velja, da to nikakor ne more biti zgolj nizanje dosedanjih znanstvenih spoznanj, ampak njihova ustvarjalna sinteza, sloneča na smiselni analizi in komparaciji, kritičnem vrednotenju ter poglobljeni, argumentirani interpretaciji, in sicer na kavzalnem nivoju ali na nivoju razumevanja.

EMPIRIČNO DIPLOMSKO DELO

Jedro empiričnega diplomskega dela je poglavje

3.4 Rezultati in interpretacija

Običajno je to najboljšežnejši del diplomskega dela (Cencič, 2002, str. 103).

V skladu z dokončno vsebinsko-metodološko opredelitvijo raziskovalnega problema (v 3. fazi procesa raziskovanja, gl. točko 2.3) smo zbrane podatke bodisi kvalitativno ali kvantitativno obdelali in tako prišli do rezultatov. Običajno jih prikažemo tabelarično in grafično, lahko pa tudi med besedilom številčno ali besedno. Izberemo tisti način, ki se rezultatom najbolj prilega, tj. na eni strani omogoča bralcu hitro, točno razbiranje bistva in zaznavanje morebitnih razlik ter je hkrati na drugi strani zanimiv, privlačen. Podvajanje, torej prikazovanje istih rezultatov na različne načine (npr. tabelarično in grafično), ni ustrezno.

Vse preglednice, slike, sheme (gl. Cencič. 2002, str. 106-117), morajo biti oštevilčene z arabskimi številkami in kratko, natančno poimenovane (preglednice zgoraj, slike spodaj) po potrebi zapišemo pod njimi v drobnem tisku opombe (npr. za razlago kratic, simbolov, drugih znakov in pojmov).

Rezultati v preglednici naj bodo zaokroženi na dve decimalni mesti (odstotki na eno); v primeru, da v neki celici rezultat sploh ni mogoč, pustimo celico prazno, v kolikor pa ni bil posredovan, vstavimo poševnico (/).

Vsak tabelarični oziroma grafični prikaz rezultatov moramo opisati; to ne pomeni ponavljanja oziroma prepisovanja rezultatov med besedilom, ampak sklicevanje na bistvene, najpomembnejše rezultate in morda tudi zelo posebne podrobnosti. Slednjič je tu še zahteva po njihovi interpretaciji, in sicer na kavzalnem nivoju ali vsaj na nivoju razumevanja, oprta na izkušnje ter prevzeta (gl. točko 2.5.2.1) in dokumentirana (gl. točko 2.5.2.2) dosedanja znanstvena spoznanja in izkušnje.

Za teoretičnim delom praktičnega diplomskega dela je možna odločitev raziskovanja v dveh smereh:

Varianta I:

3 Empirični del

Ta del predstavlja v kontekstu praktičnega diplomskega dela že jedro glavnega besedila. V tem segmentu praktičnega diplomskega dela, ki je podrobno opisan pod uvodnim delom glavnega besedila empiričnega diplomskega dela (gl. točko 2.3), poskušamo **v občutno manjšem obsegu** kot pri empiričnem diplomskem delu poiskati tiste ključne trenutke, ki bodo tvorili osnovo za prenos idej v prakso. Tako dobimo tehtne argumente za vse nadaljnje korake, ki se še posebej nakažejo v poglavju praktičnega diplomskega dela z naslovom *Sklepne misli empiričnega dela*.

Varianta II:

V tem delu poskušamo raziskovalni problem vsebinsko opredeliti in nakazati vse odločitvene kriterije, ki nas vodijo do odločitve v praktični smeri:

3 Namen

4 Raziskovalne hipoteze

Sledi metodološka opredelitev:

5 Metodologija

Tudi v tem segmentu praktičnega diplomskega dela, ki je podrobno opisan v okviru 3. faze raziskovalnega procesa (gl. točko 2.3), poskušamo v občutno manjšem obsegu kot pri teoretičnem diplomskem delu poiskati tiste ključne odločitvene kriterije, ki bodo tvorili osnovo za prenos idej v prakso. V takšnem primeru mora biti praktični del diplomskega dela, katerega opis sledi v nadaljevanju, napisan še posebej bogato tako v kvantitativnem kot v kvalitativnem pogledu.

4 Praktični del (Varianta I) oziroma

6 Praktični del (Varianta II)

Na podlagi kvalitativno ali kvantitativno zbranih in obdelanih podatkov, ki so lahko izid empiričnega ali teoretičnega pristopa, opisanega v predhodnih korakih, se izvedba raziskave pri praktičnem diplomskem delu nadgradi s poudarkom na praksi na naslednji način:

Neposredna izvedba v praksi

Študent v tem delu dokaže, da je svoje ideje izpeljal in realiziral v neposrednih pedagoških delovnih pogojih. Elemente takšnega dokazovanja lahko predstavi v diplomskem delu sproti ali v prilogah npr. v obliki fotozapisa praktične izvedbe ali na kakšen drug dokazljiv način.

Opis praktičnega izvedbe

V opisu praktične izvedbe mora študent nazorno, temeljito in aplikativno opisati celoten potek realizacije praktičnega preizkusa. Zato morajo biti v tem delu diplomskega dela vidni vse elementi izvirnosti, ki dokazujejo, kaj takšna praktična izvedba doprinaša posameznemu raziskovalnemu področju.

Vse slike (risbe, sheme, fotografije) in preglednice (tabele) številčite in naslovite z arabskimi številkami podobno, kot je to razvidno pod točko 3.4 v okviru opisa empiričnega diplomskega dela. Slike številčite in naslovite pod sliko, medtem ko preglednico oštevilčite in naslovite nad preglednico (zgoraj).

Slike in preglednice morajo biti smiselno označene v kontekstu besedila (sklicevanje na sliko ali preglednico) in ne vrinjene mimogrede, samo zaradi zapolnitve prostora.

Sklepni del glavnega besedila

Tako teoretično, empirično in praktično diplomsko delo se zaključí s poglavjem

- 6 Sklep** (Teoretično diplomsko delo)
- 3.5 Sklep** (Empirično diplomsko delo)
- 5 Sklep** (Praktično diplomsko delo, *Varianta I*)
- 7 Sklep** (Praktično diplomsko delo, *Varianta II*)

V njem sistematično, v skladu z namenom oziroma raziskovalnimi vprašanji in hipotezami, povzamemo ter, če je le mogoče, izpeljemo tudi predloge (kaj spremeniti, izboljšati). Slednjič je tukaj tudi mesto za kritično osebno mnenje o opravljenem lastnem strokovnem delu ter navedbo vsebinsko-metodoloških izboljšav in smeri nadaljnjega proučevanja.

III. Dodatne sestavine

Teoretično, empirično in praktično diplomsko delo imajo dve enaki (neoštevilčeni) dodatni sestavini:

Literatura

Seznam literature je obvezna sestavina diplomskega dela. Zajema samo tista dela, za katera so reference (bibliografski sklici) v besedilu. Velja torej, da ima vsak bibliografski opis v seznamu literature vsaj en bibliografski sklic (referenco) nekje v besedilu. Veljaven (npr. v skladu z APA standardom in slovenskim pravopisom) način navajanja različnih (knjižnih in neknjižnih) virov je podrobno opisan v okviru poglavja Znanstveni aparat.

Priloge

Priloge so neobvezne sestavine diplomskega dela. Običajno priložimo uporabljene (neizpolnjene) merske inštrumente (npr. anketne vprašalnike, protokole intervjujev in opazovanja, ocenjevalne lestvice, preizkuse znanja), fotokopije dokumentov, preglednice z manj relevantnimi rezultati, računalniške izpise ipd. Vsako prilogo kratko, natančno poimenujemo ter označimo z velikimi tiskanimi črkami (A, B, C itd.).

3 OBLIKOVNI IZGLED DIPLOMSKEGA DELA

Kakor za druga strokovna besedila (npr. strokovne knjige, članki), velja tudi za diplomsko delo kot strokovno besedilo, da je njegovo oblikovanje z določenih vidikov standardizirano.

Preglednica 4: Oblikovne značilnosti diplomskega dela

ELEMENTI	ZNAČILNOSTI
obseg	Od 60 do 100 strani glavnega besedila
papir	A4 format (210 x 297 mm)
robovi	Notranji 40 mm, zunanji 30 mm
številčenje	Strani predhodnih sestavin (Zahvala, Izjava o avtorstvu, Povzetek, Kazalo) ne oštevilčimo, ampak začnemo številčiti (z arabskimi številkami) strani glavnega besedila do prilog, torej od poglavja Uvod naprej, vključno s stranjo Literatura
pisava	Celotno delo je spisano z isto obliko pisave (običajno Times New Roman, Arial) velikosti 12 (preglednice lahko 10, naslovi poglavij 14); besedilo poudarjamo z uporabo velikih tiskanih črk (BESEDA) z razprtimi črkami (b e s e d a) , s krepko ali z <i>ležečo</i> pisavo (v posameznem diplomskem delu uporabimo največ tri različne načine poudarjanja)
slog odstavka	uporabljamo tip »ameriškega« odstavka z 1,5 vrstičnim razmikom (obojestransko poravnani odstavki brez zamaknjenih prvih vrst, med seboj ločeni z vrinjenimi, praznimi vrstami)
členitev besedila	besedilo je v skladu z vsebino zunanje členjeno na nivojsko številčena in naslovljena poglavja, podpoglavja in nadalje podpoglavja, pri čemer mora imeti vsako členjeno poglavje vsaj dve podpoglavji (npr. 1.3, 1.3.1, 1.3.2)
izpis	enostranski, po dogovoru z mentorjem je lahko izjemoma obojestranski
izvodi	diplomsko delo oddate: - v štirih trdovezanih izvodih, in sicer en izvod dobi mentor, enega somentor, enega knjižnica in enega avtor oziroma v treh , če ni somentorja: - v primeru, če sta avtorja diplomskega dela dva, oddate toliko izvodov, da gre po en izvod vsakemu zgoraj navedenemu; - dva ploščka (CD ROM) z elektronsko verzijo, in sicer enega dobi mentor, enega knjižnica.

4 EVIDENTIRANJE PRISPELEGA DIPLOMSKEGA DELA

Pred oddajo diplomskega dela v referatu za študentske zadeve je potrebno dokončno oblikovano diplomsko delo v pdf obliki naložiti na spletno stran Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru. Po uspešni oddaji diplomskega dela na spletno stran Digitalne knjižnice študent natisne izpolnjeno Izjavo o istovetnosti tiskane in elektronske verzije diplomskega dela in objavi osebni podatki diplomantov.

Prijava na Digitalno knjižnico Univerze v Mariboru je možna na naslovu <http://aips.uni-mb.si/> pri »elektronska oddaja diplome«, kjer so objavljena tudi navodila.

Študent odda v referatu za študentske zadeve:

- tri oz. štiri izvode trdovezanega diplomskega dela;
- dva ploščka (CD ROM) z elektronsko verzijo diplomskega dela v pdf zapisu. Na ovitek ploščka se zapiše priimek in ime diplomanta in diplomsko delo.
- izjavo prevajalca (Priloga 3), velja za študente, ki so prijavo teme diplomskega dela oddali do 30. 11. 2008;
- izjavo mentorja o ustreznosti diplomskega dela (Priloga 9);
- izjavo o istovetnosti tiskane in elektronske verzije diplomskega dela in objavi osebnih podatkov diplomantov (Priloga 10); kot je omenjeno v prvem odstavku, se ta izjava natisne po uspešnem vnosu diplomskega dela na spletno stran Digitalne knjižnice. Študent izjave ne veže v diplomsko delo.
- potrdilo iz Miklošičeve knjižnice – FPNM o vrnitvi knjig.
- Izredni študent dodatno predloži še potrdilo o plačilu stroškov zagovora diplomskega dela, če ti stroški niso bili vključeni že v šolnino zadnjega letnika.

Referat prejeto diplomsko delo evidentira ter preveri izpolnjevanje pogojev za njegov zagovor. Ko je študent opravil vse ostale s študijskim programom predpisane študijske obveznosti razen zagovora diplomskega dela, referat v roku 5 delovnih dni o tem obvesti dekana, predstojnika oddelka, mentorja in somentorju ter hkrati pošlje izvod diplomskega dela mentorju in somentorju, ce sta bila imenovana. Po imenovanju komisije za zagovor diplomskega dela, referat posreduje izvode ostalim članom komisije.

5 ZAGOVOR DIPLOMSKEGA DELA

5.1 Imenovanje komisije za zagovor diplomskega dela

Dekan članice je dolžan v roku 5 delovnih dni od prejema obvestila, na predlog predstojnika oddelka oziroma mentorja, s sklepom imenovati Komisijo za zagovor diplomskega dela.

Komisija za zagovor diplomskega dela je sestavljena iz predsednika in najmanj dveh članov. Mentor oz. somentor ne moreta biti predsednik komisije, temveč sta lahko le njena člana. V komisiji morata biti vsaj dva izvoljena visokošolska učitelja oz. sodelavca s predmetnega področja, v katero je uvrščeno diplomsko delo. Predsednik komisije mora biti izvoljen v naziv visokošolskega učitelja.

5.2 Potek zagovora diplomskega dela

Epilog večmesečnega pripravljanja diplomskega dela je javni zagovor, katerega potek določa Pravilnik o postopku priprave in zagovora diplomskega dela na dodiplomskem študiju (2008, 15. člen).

Poglejmo njegovo strukturo:

- 1) Predsednik komisije predstavi študenta in opiše celotni postopek zagovora. Zaporedje predpostavljenih sestavin ni obvezujoče, o njem odloča predsednik.
- 2) Študent predstavi (v času od 15 do 20 minut), lahko s pomočjo avdio-vizualnih pripomočkov, svoje diplomsko delo, in sicer:
 - motiv za izbiro teme,
 - temeljne vsebinsko-metodološke značilnosti raziskave,
 - najvažnejše ugotovitve (rezultate) diplomskega dela,
 - možnosti aplikacije raziskovalnih spoznanj, predloge za spremembe in nadaljnje raziskave.
- 3) Mentor posreduje poročilo, sledijo njegova vprašanja in vprašanja ostalih članov komisije, z dovoljenjem predsednika komisije pa tudi drugih prisotnih.
- 4) Študent odgovarja na zastavljena vprašanja.
- 5) Komisija v odsotnosti študenta in morebitnih drugih udeležencev izoblikuje oceno, pri tem upošteva:
 - kakovost diplomskega dela,
 - kakovost odgovorov na zastavljena vprašanja,
 - kakovost študentove predstavitve diplomskega dela.
- 6) Predsednik komisije povabi študenta in druge navzoče na sklepni del zagovora, nato svečano posreduje ugotovitve komisije o uspešnosti zagovora ter na koncu razglasi strokovni naziv diplomanta.

7) O zagovoru se vodi zapisnik. Predsednik komisije vpiše oceno v zapisnik o zagovoru diplomskega dela. Zapisnik podpišejo vsi člani komisije.

8) Po uspešnem zagovoru (časovno omejenem na 45 minut) referat za študentske zadeve izda diplomantu **Potrdilo o diplomiranju** (Priloga 11), potem, ko predsednik komisije preda zapisnik o zagovoru diplomskega dela.

9) Če so bile v diplomskem delu med zagovorom ugotovljene manjše vsebinske, formalne ali jezikovne napake, samo diplomsko delo in zagovor pa sta bila ocenjena pozitivno, mora v takem primeru predsednik komisije od študenta zahtevati, da diplomsko delo ustrezno dopolni oziroma popravi ter ga odda najkasneje v 14 dneh po datumu zagovora v referat za študentske zadeve. Študent je dolžan oddati še popravljen elektronski izvod delotnega diplomskega dela za objavo v sistem e-diplom in novo izjavo o istovetnosti tiskane in elektronske verzije diplomskega dela. Ustreznost zaznamka o tem vpiše predsednik komisije z zaznamkom in datumom vpisa v zapisniku potrdi, da je kandidat predal ustrezno popravljeno diplomsko delo. Ustreznost vsebinskih popravkov preveri mentor in potrdi še s podpisom v zapisniku o diplomiranju. Na osnovi tako potrjenega zapisnika o diplomiranju izda referat za študentske zadeve diplomantu **Potrdilo o diplomiranju** (Priloga 11).

10) Zapisnik o zagovoru diplomskega dela je dokument, ki omogoča promocijo diplomanta v doseženi strokovni naslov in podelitev diplome.

Ob koncu še opozorimo na **pomen zagovora** za študenta:

- zagovor **se ocenjuje**, dodeljena ocena pa je sestavni del ocene celotnega diplomskega dela študenta;
- zagovor kot govorna predstavitev diplomskega dela neposredno **kaže upravičenost strokovne predstavitve** študenta.

Da bi študent v tej, dokaj kratkotrajni (do 20 minut), a zanj enkratni priložnosti čimveč pokazal, se mora nanjo **temeljito pripraviti**, in sicer:

- **strokovno** do nivoja tekočega, prostega govornega nastopa (smiselno podkrepjenega z avdio-vizualnimi pripomočki) ter slednjič tudi:
- z izbiro **oblačila**, ki ne vzbuja pozornosti in ne vznemirja, ampak odseva študentovo spoštovanje vrednosti in smisla zagovora lastnega diplomskega dela.

5.3 Negativni zagovor diplomskega dela, ugovor zoper oceno

V primeru, če komisija ugotovi, da je študent nekorektno – brez navajanja vira v besedilu in v seznamu uporabljene literature – prevzemal dobesedno ali skoraj dobesedno prepisal cele odstavke iz uporabljene literature, ali na nedovoljeni način besedilo prepisal iz drugih diplomskih del ali iz že izdelanih raziskav, se ugotavljanje tovrstne kršitve in izrekanje sankcij zanje izreče v disciplinskem postopku, ki je določen s Statutom UM.

V primeru, da komisija oceni kakovost študentove predstavitve diplomskega dela in odgovorov na zastavljena vprašanja, s tem pa tudi zagovor diplomskega dela kot

neuspešnega, prejme študent kopijo podpisanega zapisnika o zagovoru diplomskega dela, na osnovi katerega lahko v roku 5 delovnih dni v referatu za študentske zadeve vloži prošnjo za ponovni zagovor.

Predsednik komisije vpiše v zapisnik potek zagovora in razloge za negativno oceno.

Kandidatu se omogoči ponovitev zagovora v roku treh mesecev. Dekan izda **sklep o ponovitvi zagovora** pred komisijo v isti sestavi.

Če se študent ne strinja z oceno komisije, ima pravico **do ugovora**. Pisni ugovor z obrazložitvijo mora študent vložiti v dekanatu fakultete, v roku 8 dni od seznanitve z oceno.

Dekan v roku 3 delovnih dni po prejemu ugovora zoper oceno imenuje komisijo, ki v roku 3 delovnih dni preveri ustreznost ocene. Komisija se lahko prepriča o ustreznosti ocene tudi s ponovnim preverjanjem znanja. Ocena komisije je dokončna.

5.4 Odložitev zagovora diplomskega dela

O morebitni odložitvi zagovora zaradi nujnih in nepredvidenih dogodkov mora referat za študentske zadeve v dogovoru s predstojnikom oddelka takoj pisno (s telegramom) obvestiti študenta in mu sporočiti novi datum zagovora diplomskega dela. V kolikor študent iz objektivnih razlogov ne more priti na zagovor v razpisanem terminu, mora o tem nemudoma obvestiti referat za študentske zadeve. Če študent ne pride na zagovor in svoje odsotnosti pravočasno ne opraviči, se šteje, da zagovor ni bil možen zaradi neizpolnjevanja obveznosti študenta. V tem primeru študent predstojnika oddelka zaprosi za novi termin zagovora diplomskega dela. Predstojnik oddelka predlaga komisijo in datum zagovora, o čemer se izda novi sklep.

6 SAMOVREDNOTENJE DIPLOMSKEGA DELA

Da bi se izognili nepotrebnim, pogosto kar neprijetnim pripombam kompetentnih ocenjevalcev svoje diplomsko delo pred oddajo sami temeljito pregledamo in ga ocenimo z vidika vseh predpostavljenih sestavin.

Celovito in sistematično samovrednotenje nam omogoča kontrolna lista (lestvica), sestavljena iz pozitivnih karakteristik diplomskega dela. Potrditev (✓) njihovega obstoja pomeni, da je vrednoteno diplomsko delo izdelano v skladu s kriteriji univerzitetnega oziroma visokošolskega diplomskega dela.

V kolikor potrjene pozitivne karakteristike seštejemo, dobimo rezultat za celotno kontrolno listo. Ob tem pa velja opozoriti na previdnost pri njegovi interpretaciji. Res je, da pomeni višji rezultat prisotnost večjega števila pozitivnih karakteristik, in seveda obratno, nižji njihovo manjše število, ne pomeni pa, da je diplomsko delo dveh kandidatov z enakim številom zbranih točk (s tem pozitivnih karakteristik) tudi enako kakovostno. Pomen posameznih karakteristik je namreč različen (npr. bolj kot pozitivne karakteristike zunanjšega izgleda so pomembne tiste, ki označujejo npr. sestavine glavnega besedila). Zato je poleg kvantitativnega vrednotenja (natančnega, matematičnega seštevanja pozitivnih karakteristik) potrebno kvalitativno, to pa je odgovarjanje na vprašanje: Katere so tiste pozitivne karakteristike, ki so prisotne, in katerih v diplomskem delu ni?

V nadaljevanju sledijo tri lestvice, in sicer najprej lestvica za vrednotenje teoretičnega diplomskega dela (gl. točko 6.1) in nato (spričo razlik v glavnih sestavinah) za vrednotenje empiričnega (gl. točko 6.2) ter praktičnega diplomskega dela (gl. točko 6.3).

6.1 LESTVICA SAMOVREDNOTENJA TEORETIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA

Navodilo: Navedene so pozitivne karakteristike **teoretičnega diplomskega dela**. V celice zadnje kolone odključajte (✓) tiste karakteristike, ki so v vašem delu zagotovo prisotne; v primeru, da neko karakteristiko deloma zaznavate, jo označite z vprašajem (?); neprisotnih ne označujte.

Rezultat na delih (I, II, III, IV) in na celotni listi, in s tem oceno za celotno diplomsko delo, dobite, če seštejete odključane (✓) karakteristike.

Sestavine	Število točk	
	Dosežene	možne
I. Predhodne sestavine		10
II. Sestavine glavnega besedila		17
III. Dodatne sestavine		6
IV. Oblikovni izgled		10
SKUPNI REZULTAT		43

I. Predhodne sestavine		
1.	Naslov na platnicah je oblikovan, kot kaže Priloga 5.	
2.	Obstaja prazen list med platnico in naslovno stranjo.	
3.	Naslovna stran je oblikovana, kot kaže Priloga 6.	
4.	Obstaja Zahvala, ki je pošteno, objektivno in hkrati primerno čustveno napisana.	
5.	Obstaja Izjava o avtorstvu kot kaže Priloga 8.	
6.	Obstaja Povzetek (v obsegu 200 besed), v katerem je predstavljen namen, metodologija in rezultati.	
7.	Obstajajo Ključne besede, ki dobro predstavljajo diplomsko delo.	
8.	Obstaja Abstract (povzetek v angleščini).	
9.	Obstajajo Key words (ključne besede v angleščini).	
10.	Kazalo ima nivojsko številčena (do 3 ali največ 4 arabske dekadne enote, ločene s piko, a brez nje na koncu) in naslovljena poglavja ter številke začetnih strani.	
II. Sestavine glavnega besedila		
1.	V poglavju Uvod so navedeni razlogi obravnave neke teme, njena aktualnost ter struktura celotnega poročila.	
2.	Namen je izražen v obliki širših raziskovalnih vprašanj oziroma delnih splošnih problemov, ki dobro predstavljajo teoretično proučevanje raziskovalnega problema.	
3.	Opređeljene raziskovalne hipoteze so miselno logične (smiselni) odgovori na zastavljena širša raziskovalna vprašanja.	
4.	Metodologija <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uporabljene raziskovalne metode so ustrezno opređeljene. ➤ Uporabljeni viri so ustrezno opređeljeni po izvornosti. 	
5.	Obravnava teme (jedro glavnega besedila) <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poglavje je napisano v strokovnem slogu: <ul style="list-style-type: none"> • jasno, natančno, nevtrarno (raba enopomenskih, slogovno nezaznamovanih izrazov ipd.) • kratko, jedrnato, zgoščeno (raba kratkih stavkov, strokovnih izrazov, samostalnikov ipd.) • sistematično, pregledno, razumljivo (členitev besedila na poglavja, podpoglavja, raba vsebinskih opomb, pravopisna pravilnost ipd.) • raznoliko, živo (raba enostavnih, večstavčnih povedi ipd.). ➤ V besedilu je poleg prevzetih (citiranih, povzetih) misli prisoten avtorjev (naš) izvorni prispevek. ➤ Skozi celotno besedilo je razvidno, katero besedilo je avtorjevo (naše) in katero je prevzeto (citirano, povzeto). ➤ Prevladuje sklicevanje na primarne vire. 	

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prevzete misli so sproti (v besedilu) dokumentirane dosledno npr. po harvardskem sistemu (avtorji, letnica). 	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Besedilo ni preprosto združevanje (»zlepljanje«) dosedanjih spoznanj drugih avtorjev, ampak ustvarjalna sinteza, sloneča na analizi, primerjavi, vrednotenju in interpretaciji. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tema je obdelana izčrpno, celovito. 	
6.	<p>Sklep</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sklep zajema povzetek ugotovitev odgovarjanja na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja. 	
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ V sklepu so navedeni predlogi, ki izhajajo iz ugotovitev. 	
III. Dodatne sestavine		
1.	<p>Literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ V seznamu literature so navedeni samo tisti viri, ki so citirani v besedilu. ➤ Seznam literature je urejen po abecednem redu priimka prvega avtorja. ➤ Vsak bibliografski opis (naveden vir) ima obliko npr. visečega odstavka in je zaključen s piko. ➤ Osnovne sestavine (podatki) posameznih virov so navedene dosledno v dogovorjenem zaporedju (npr. avtor, leto izdaje, naslov dela, podatki o izidu oziroma dostopu) in med seboj ločene s piko. 	
2.	<p>Priloge</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Priložene priloge so kratko, natančno naslovljene. ➤ Priloge so označene z velikimi tiskanimi črkami. 	
IV. Oblikovni (zunanji) izgled		
1.	Glavno besedilo (brez predhodnih in dodatnih sestavin) obsega 60 do 100 strani.	
2.	Kopije papirja A4 formata (210 x 297 mm) so natančne, čiste.	
3.	Notranji rob je širši (40 mm) od ostalih (30 mm).	
4.	Oštevilčene so strani od poglavja Uvod do poglavja Literatura.	
5.	Celotno delo je napisano z isto pisavo (npr. Times New Roman), velikosti 12.	
6.	Največ trije različni načini se uporabljajo za poudarjanje delov besedila.	
7.	Med vrsticami je 1,5-vrstični razmik.	
8.	Odstavki so obojestransko poravnani in ločeni s praznimi vrsticami (»ameriški« odstavek).	
9.	Besedilo je členjeno na nivojsko številčena in naslovljena poglavja (podpoglavja itd.), pri čemer ima vsako členjeno poglavje vsaj dve podpoglavji.	
10.	Diplomsko delo je v treh ali več trdovezanih ter dveh elektronskih izvodih.	

6.2 LESTVICA SAMOVREDNOTENJA EMPIRIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA

Navodilo: Navedene so pozitivne karakteristike **empiričnega diplomskega dela**. V celice zadnje kolone odključajte (✓) tiste karakteristike, ki so v vašem delu zagotovo prisotne; v primeru, da neko karakteristiko deloma zaznavate, jo označite z vprašajem (?); neprisotnih ne označujte.

Rezultat na delih in na celotni listi in s tem oceno za celotno diplomsko delo dobite, če seštejete vse odključane (✓) karakteristike.

Sestavine	Število točk	
	Dosežene	možne
I. Predhodne sestavine		10
II. Sestavine glavnega besedila		27
III. Dodatne sestavine		6
IV. Oblikovni izgled		10
SKUPNI REZULTAT		53

I. Predhodne sestavine		
1.	Naslov na platnicah je oblikovan, kot kaže Priloga 5.	
2.	Obstaja prazen list med platnico in naslovno stranjo.	
3.	Naslovna stran je oblikovana, kot kaže Priloga 6.	
4.	Obstaja Zahvala, ki je pošteno, objektivno in hkrati primerno čustveno napisana.	
5.	Obstaja Izjava o avtorstvu, kot kaže Priloga 8.	
6.	Obstaja Povzetek (v obsegu 200 besed), v katerem je predstavljen namen, metodologija in rezultati.	
7.	Obstajajo Ključne besede, ki dobro predstavljajo diplomsko delo.	
8.	Obstaja Abstract (povzetek v angleščini).	
9.	Obstajajo Key words (ključne besede v angleščini).	
10.	Kazalo ima nivojsko številčena (do 3 ali največ 4 arabske dekadne enote, ločene s piko, a brez nje na koncu) in naslovljena poglavja ter številke začetnih strani.	
II. Sestavine glavnega besedila		
1.	V poglavju Uvod so navedeni razlogi obravnave neke teme, njena aktualnost ter struktura celotnega poročila.	
2.	Teoretični del <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poglavje je napisano v strokovnem slogu, to je: <ul style="list-style-type: none"> • jasno, natančno, nevtrarno (raba enopomenskih, slogovno nezaznamovanih izrazov ipd.) • kratko, jedrnato, zgoščeno (raba kratkih stavkov, strokovnih izrazov, samostalnikov ipd.) • sistematično, pregledno, razumljivo (členitev besedila na poglavja, podpoglavja, raba vsebinskih opomb, pravopisna pravilnost ipd.) • raznoliko, živo (raba enostavnih, večstavčnih povedi ipd.) ➤ V besedilu je poleg prevzetih (citiranih, povzetih) misli prisoten avtorjev (naš) izvorni prispevek. ➤ Skozi celotno besedilo je razvidno, katero besedilo je avtorjevo (naše) in katero je prevzeto (citirano, povzeto). ➤ Prevladuje sklicevanje na primarne vire. ➤ Prevzete misli so sproti (v besedilu) dokumentirane dosledno npr. po harvardskem sistemu (avtor, letnica). ➤ Besedilo ni preprosto združevanje (»zlepljanje«) dosedanjih spoznanj drugih avtorjev, ampak ustvarjalna sinteza, sloneča na analizi, primerjavi, vrednotenju in interpretaciji. ➤ Napisano besedilo izbran raziskovalni problem osvetljuje kompleksno ter je kot tako ustrezna osnova nadaljnjega empiričnega raziskovanja. 	

3.	Empirični del	
	➤ Namen je izražen v obliki širših raziskovalnih vprašanj oziroma splošnih delnih problemov, ki dobro predstavljajo empirično proučevanje raziskovalnega problema.	
	➤ Obstajajo ožja, specifična deskriptivna in eksplikativna vprašanja, s katerimi je raziskovalni problem podrobno, natančno opredeljen.	
	➤ Opredeljene so raziskovalne hipoteze (v implicitni ali eksplisitni obliki), ki jih je mogoče statistično preveriti.	
	➤ Obstaja seznam vseh v raziskavo zajetih, oštevilčenih spremenljivk.	
	➤ Obstaja natančen (po vseh specifičnih eksplikativnih raziskovalnih vprašanjih oziroma hipotezah) tabelaričen prikaz proučevanja odvisnih zvez med spremenljivkami.	
	➤ Uporabljene raziskovalne metode so ustrezno opredeljene.	
	➤ Raziskovalni vzorec je natančno (z vidika vrste in števila enot, načina vzorčenja, kraja in časa) opredeljen.	
	➤ Natančno (z vidika organizacije in vsebinsko-metodoloških značilnosti) so opisani postopki zbiranja podatkov.	
➤ Natančno (za vse spremenljivke in odvisne zveze med njimi) so opredeljeni postopki obdelave podatkov.		
4.	Rezultati in interpretacija (jedro glavnega besedila)	
	➤ Poglavje je v skladu z vsebinsko-metodološkim načrtovanjem (opredeljevanjem) empiričnega proučevanja raziskovalnega problema.	
	➤ Tabelarični in grafični prikazi so oštevilčeni in natančno naslovljeni (preglednice zgoraj, slike spodaj).	
	➤ Tabelarični in grafični prikazi se ne podvajajo.	
	➤ Interpretacija rezultatov je na kavzalnem nivoju ali vsaj na nivoju razumevanja.	
➤ Interpretacija rezultatov je oprta na dokumentirana (citirana, povzeta) dosedanja znanstvena spoznanja.		
5.	Sklep	
	➤ Sklep zajema povzetek rezultatov odgovarjanja na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja.	
	➤ V sklepu so navedeni predlogi (kaj spremeniti; kaj izboljšati) za prakso in nadaljnje raziskave.	
III. Dodatne sestavine		
1.	Literatura	
	➤ V seznamu literature so navedeni samo tisti viri, ki so citirani v besedilu.	
	➤ Seznam literature je urejen po abecednem redu priimka prvega avtorja.	
	➤ Vsak bib. opis ima obliko npr. visečega odstavka in je zaključen s piko.	
➤ Osnovne sestavine (podatki) posameznih virov so navedene dosledno v dogovorjenem zaporedju (npr. avtor, leto izd., naslov dela, podatki o izidu oziroma dostopu) in med seboj ločene s piko.		
2.	Priloge	
	➤ Priložene priloge so kratko, natančno naslovljene.	
	➤ Priloge so označene z velikimi tiskanimi črkami.	
IV. Oblikovni (zunanj) izgled		
1.	Glavno besedilo (brez predhodnih in dodatnih sestavin) obsega 60 do 100 strani.	
2.	Kopije papirja A4 formata (210 x 297 mm) so natančne, čiste.	
3.	Notranji rob je širši (40 mm) od ostalih (30 mm).	
4.	Oštevilčene so strani od poglavja Uvod do poglavja Literatura.	
5.	Celotno delo je napisano z isto pisavo (npr. Times New Roman), velikosti 12.	
6.	Največ trije različni načini se uporabljajo za poudarjanje delov besedila.	
7.	Med vrsticami je 1,5-vrstični razmik.	
8.	Odstavki so obojestransko poravnani in ločeni s praznimi vrsticami (»ameriški« odstavek).	
9.	Besedilo je členjeno na nivojsko številčena in naslovljena poglavja (podpoglavja itd.), pri čemer ima vsako členjeno poglavje vsaj dve podpoglavji.	
10.	Diplomsko delo je v treh ali več trdovezanih ter dveh elektronskih izvodih.	

6.3 LESTVICA SAMOVREDNOTENJA PRAKTIČNEGA DIPLOMSKEGA DELA

Navodilo: Navedene so pozitivne karakteristike **praktičnega diplomskega dela**. V celice zadnje kolone odključajte (✓) tiste karakteristike, ki so v vašem delu zagotovo prisotne; v primeru, da neko karakteristiko deloma zaznavate, jo označite z vprašajem (?); neprisotnih ne označujte. Rezultat na delih in na celotni listi in s tem oceno za celotno diplomsko delo dobite, če seštejete vse odključane (✓) karakteristike.

Varianta I:

Sestavine	Število točk	
	Dosežene	možne
I. Predhodne sestavine		10
II. Sestavine glavnega besedila		28
III. Dodatne sestavine		6
IV. Oblikovni izgled		10
SKUPNI REZULTAT		54

I. Predhodne sestavine		
1.	Naslov na platnicah je oblikovan, kot kaže Priloga 5.	
2.	Obstaja prazen list med platnico in naslovno stranjo.	
3.	Naslovna stran je oblikovana, kot kaže Priloga 6.	
4.	Obstaja Zahvala, ki je pošteno, objektivno in hkrati primerno čustveno napisana.	
5.	Obstaja Izjava o avtorstvu, kot kaže Priloga 8.	
6.	Obstaja Povzetek (v obsegu 200 besed), v katerem je predstavljen namen, metodologija in rezultati.	
7.	Obstajajo Ključne besede, ki dobro predstavljajo diplomsko delo.	
8.	Obstaja Abstract (povzetek v angleščini).	
9.	Obstajajo Key words (ključne besede v angleščini).	
10.	Kazalo ima nivojsko številčena (do 3 ali največ 4 arabske dekadne enote, ločene s piko, a brez nje na koncu) in naslovljena poglavja ter številke začetnih strani.	
II. Sestavine glavnega besedila		
1.	V poglavju Uvod so navedeni razlogi obravnave neke teme, njena aktualnost ter struktura celotnega poročila.	
2.	<p>Teoretični del</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poglavje je napisano v strokovnem slogu, to je: <ul style="list-style-type: none"> • jasno, natančno, nevtrarno (raba enopomenskih, slogovno nezaznamovanih izrazov ipd.) • kratko, jedrnato, zgoščeno (raba kratkih stavkov, strokovnih izrazov, samostalnikov ipd.) • sistematično, pregledno, razumljivo (členitev besedila na poglavja, podpoglavja, raba vsebinskih opomb, pravopisna pravilnost ipd.) • raznoliko, živo (raba enostavnih, večstavčnih povedi ipd.) ➤ V besedilu je poleg prevzetih (citiranih, povzetih) misli prisoten avtorjev (naš) izvorni prispevek. ➤ Skozi celotno besedilo je razvidno, katero besedilo je avtorjevo (naše) in katero je prevzeto (citirano, povzeto). ➤ Prevladuje sklicevanje na primarne vire. ➤ Prevzete misli so sproti (v besedilu) dokumentirane dosledno npr. po harvardskem sistemu (avtor, letnica). ➤ Besedilo ni preprosto združevanje (»zlepljanje«) dosedanjih spoznanj drugih avtorjev, ampak ustvarjalna sinteza, sloneča na analizi, primerjavi, vrednotenju in interpretaciji. ➤ Napisano besedilo izbran raziskovalni problem osvetljuje kompleksno ter je kot tako ustrezna osnova nadaljnjega empiričnega raziskovanja. 	
3.	<p>Empirični del (jedro glavnega besedila)</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Namen je izražen v obliki širših raziskovalnih vprašanj. 	

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opredeljene so raziskovalne hipoteze (v implicitni ali eksplicitni obliki), ki jih je mogoče statistično preveriti. ➤ Obstaja natančen (po vseh specifičnih eksplikativnih raziskovalnih vprašanjih oz. hipotezah) tabelarični prikaz proučevanja odvisnih zvez med spremenljivkami. ➤ Uporabljene raziskovalne metode so ustrezno opredeljene. ➤ Raziskovalni vzorec je natančno opredeljen. ➤ Natančno (za vse spremenljivke in odvisne zveze med njimi) so opredeljeni postopki zbiranja podatkov. ➤ Natančno (za vse spremenljivke in odvisne zveze med njimi) so opredeljeni postopki obdelave podatkov. ➤ Tabelarični in grafični prikazi so oštevilčeni in precizno naslovljeni (preglednice zgoraj, slike spodaj). ➤ Tabelarični in grafični prikazi se ne podvajajo. ➤ Interpretacija rezultatov je oprta na dokumentirana (citirana, povzeta) dosedanja znanstvena spoznanja ➤ Povzeti rezultati jasno nakazujejo potrebo po preizkusu v realnih okoliščinah. 	
4.	<p>Praktični del</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ideje so izpeljane in realizirane v neposrednih pedagoških delovnih pogojih (projektno delo, eksperimentalno delo, učna pot, uporabno učilo in pripomoček, didaktične igre, računalniške simulacije ...) ➤ Nazorno in temeljito je opisan celoten potek realizacije praktičnega preizkusa. ➤ Praktična izvedba je podkrepljena s številnimi izvirnimi aplikacijami. ➤ Napisan opis praktične izvedbe osvetljuje izbran raziskovalni problem kompleksno ter nakazuje uporabne praktične rešitve. 	
5.	<p>Sklep</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sklep zajema povzetek rezultatov odgovarjanja na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja. ➤ V sklepu so navedeni predlogi (kaj spremeniti; kaj izboljšati) za prakso in nadaljnje raziskave. 	
III. Dodatne sestavine		
1.	<p>Literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ V seznamu literature so navedeni samo tisti viri, ki so citirani v besedilu. ➤ Seznam literature je urejen po abecednem redu priimka prvega avtorja. ➤ Vsak bibliog. opis ima obliko npr. visečega odstavka in je zaključen s piko. ➤ Osnovne sestavine (podatki) posameznih virov so navedene dosledno v dogovorjenem zaporedju (npr. avtor, leto izd., naslov dela, podatki o izidu oziroma dostopu) in med seboj ločene s piko. 	
2.	<p>Priloge</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Priložene priloge so kratko, natančno naslovljene. ➤ Priloge so označene z velikimi tiskanimi črkami. 	
IV. Oblikovni (zunanji) izgled		
1.	Glavno besedilo (brez predhodnih in dodatnih sestavin) obsega 60 do 100 strani.	
2.	Kopije papirja A4 formata (210 x 297 mm) so natančne, čiste.	
3.	Notranji rob je širši (40 mm) od ostalih (30 mm).	
4.	Oštevilčene so strani od poglavja Uvod do poglavja Literatura.	
5.	Celotno delo je napisano z isto pisavo (npr. Times New Roman), velikosti 12.	
6.	Največ trije različni načini se uporabljajo za poudarjanje delov besedila.	
7.	Med vrsticami je 1,5-vrstični razmik.	
8.	Odstavki so obojestransko poravnani in ločeni s praznimi vrsticami (»ameriški« odstavek).	
9.	Besedilo je členjeno na nivojsko številčena in naslovljena poglavja (podpoglavja itd.), pri čemer ima vsako členjeno poglavje vsaj dve podpoglavji.	
10.	Diplomsko delo je v treh ali več trdovezanih ter dveh elektronskih izvodih.	

Varianta II:

Sestavine	Število točk	
	Dosežene	možne
I. Predhodne sestavine		10
II. Sestavine glavnega besedila		21
III. Dodatne sestavine		6
IV. Oblikovni izgled		10
SKUPNI REZULTAT		47

I. Predhodne sestavine		
1.	Naslov na platnicah je oblikovan, kot kaže Priloga 5.	
2.	Obstaja prazen list med platnico in naslovno stranjo.	
3.	Naslovna stran je oblikovana, kot kaže Priloga 6.	
4.	Obstaja Zahvala, ki je pošteno, objektivno in hkrati primerno čustveno napisana.	
5.	Obstaja Izjava o avtorstvu, kot kaže Priloga 8.	
6.	Obstaja Povzetek (v obsegu 200 besed), v katerem je predstavljen namen, metodologija in rezultati.	
7.	Obstajajo Ključne besede, ki dobro predstavljajo diplomsko delo.	
8.	Obstaja Abstract (povzetek v angleščini).	
9.	Obstajajo Key words (ključne besede v angleščini).	
10.	Kazalo ima nivojsko številčena (do 3 ali največ 4 arabske dekadne enote, ločene s piko, a brez nje na koncu) in naslovljena poglavja ter številke začetnih strani.	
II. Sestavine glavnega besedila		
1.	V poglavju Uvod so navedeni razlogi obravnave neke teme, njena aktualnost ter struktura celotnega poročila.	
2.	Teoretični del <ul style="list-style-type: none"> ➤ Poglavje je napisano v strokovnem slogu, to je: <ul style="list-style-type: none"> • jasno, natančno, nevtrarno (raba enopomenskih, slogovno nezaznamovanih izrazov ipd.) • kratko, jedrnato, zgoščeno (raba kratkih stavkov, strokovnih izrazov, samostalnikov ipd.) • sistematično, pregledno, razumljivo (členitev besedila na poglavja, podpoglavja, raba vsebinskih opomb, pravopisna pravilnost ipd.) • raznoliko, živo (raba enostavnih, večstavčnih povedi ipd.) ➤ V besedilu je poleg prevzetih (citiranih, povzetih) misli prisoten avtorjev (naš) izvorni prispevek. ➤ Skozi celotno besedilo je razvidno, katero besedilo je avtorjevo (naše) in katero je prevzeto (citirano, povzeto). ➤ Prevladuje sklicevanje na primarne vire. ➤ Prevzete misli so sproti (v besedilu) dokumentirane dosledno npr. po harvardskem sistemu (avtor, letnica). ➤ Besedilo ni preprosto združevanje (»zlepljanje«) dosedanjih spoznanj drugih avtorjev, ampak ustvarjalna sinteza, sloneča na analizi, primerjavi, vrednotenju in interpretaciji. ➤ Napisano besedilo izbran raziskovalni problem osvetljuje kompleksno ter je kot tako ustrezna osnova nadaljnjega empiričnega raziskovanja. 	
3.	(jedro glavnega besedila) <ul style="list-style-type: none"> ➤ Namen je izražen v obliki širših raziskovalnih vprašanj oziroma delnih splošnih praktičnih problemov, ki dobro predstavljajo elemente raziskovalnega problema. 	
4.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Opredeljene so raziskovalne hipoteze, ki so smiselni odgovori na širša raziskovalna vprašanja, usmerjena na praktično področje. 	
5.	Metodologija <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uporabljene raziskovalne metode so ustrezno opredeljene. ➤ Uporabljeni viri so ustrezno opredeljeni po izvornosti. 	

6.	<p>Praktični del</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ideje so izpeljane in realizirane v neposrednih pedagoških delovnih pogojih (projektno delo, eksperimentalno delo, učna pot, uporabno učilo in pripomoček, didaktične igre, računalniške simulacije ...) ➤ Nazorno in temeljito je opisan celoten potek realizacije praktičnega preizkusa. ➤ Praktična izvedba je podkrepljena s številnimi izvirnimi aplikacijami. ➤ Napisan opis praktične izvedbe osvetljuje izbran raziskovalni problem kompleksno ter nakazuje uporabne praktične rešitve. 	
7.	<p>Sklep</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Sklep zajema povzetek rezultatov odgovarjanja na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja. ➤ V sklepu so navedeni predlogi (kaj spremeniti; kajboljšati) za prakso in nadaljnje raziskave. 	
III. Dodatne sestavine		
1.	<p>Literatura</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ V seznamu literature so navedeni samo tisti viri, ki so citirani v besedilu. ➤ Seznam literature je urejen po abecednem redu priimka prvega avtorja. ➤ Vsak bibliografski opis ima obliko npr. visečega odstavka in je zaključen s piko. ➤ Osnovne sestavine (podatki) posameznih virov so navedene dosledno v dogovorjenem zaporedju (npr. avtor, leto izd., naslov dela, podatki o izidu oziroma dostopu) in med seboj ločene s piko. 	
2.	<p>Priloge</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Priložene priloge so kratko, natančno naslovljene. ➤ Priloge so označene z velikimi tiskanimi črkami. 	
IV. Oblikovni (zunanji) izgled		
1.	Glavno besedilo (brez predhodnih in dodatnih sestavin) obsega 60 do 100 strani.	
2.	Kopije papirja A4 formata (210 x 297 mm) so natančne, čiste.	
3.	Notranji rob je širši (40 mm) od ostalih (30 mm).	
4.	Oštevilčene so strani od poglavja Uvod do poglavja Literatura.	
5.	Celotno delo je napisano z isto pisavo (npr. Times New Roman), velikosti 12.	
6.	Največ trije različni načini se uporabljajo za poudarjanje delov besedila.	
7.	Med vrsticami je 1,5-vrstični razmik.	
8.	Odstavki so obojestransko poravnani in ločeni s praznimi vrsticami (»ameriški« odstavek).	
9.	Besedilo je členjeno na nivojsko številčena in naslovljena poglavja (podpoglavja itd.), pri čemer ima vsako členjeno poglavje vsaj dve podpoglavji.	
10.	Diplomsko delo je v treh ali več trdovezanih ter dveh elektronskih izvodih.	

LITERATURA

Ambrožič, F. (2000). *Uvod v SPSS* (2. pop. in dop. izd.). Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.

Ambrožič, F. in Hudobivnik, A. (2001). *Citiranje in navajanje virov po APA – Slovenska verzija navodil*. Neobjavljeno delo.

Bajt, D. (1994). *Pišem, torej sem*. Maribor: Založba Obzorja.

Cencič, M. (2002). *Pisanje in predstavljanje rezultatov raziskovalnega dela*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.

Devetak, D., Novak, T., Čagran, B. in Pšunder, M. (2003). *Navodila in priporočila za izdelavo strokovnih in pisnih izdelkov s področja biologije*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Documenting Internet Sources. Pridobljeno 7.2002 iz
<http://www.tui.edu/Research/Resources/Research Help/Cites/html>

Duh, M. in Vrlič, T. (1996). *Priporočila za oblikovanje seminarskih nalog in diplomskih del z likovno tematiko za študente oddelkov likovne pedagogike, VPO in RP*. Maribor: samozaložba.

Flere, S. (2000). *Sociološka metodologija*. Maribor: Pedagoška fakulteta.

Hladnik, M. (2002). *Praktični spisovnik ali Šola strokovnega ubesedovanja: vademekum za študente slovenske književnosti, zlasti za predmet Uvod v študij slovenske književnosti* (6. sprem. izd.). Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Jeriček, H. (2001). Mladostnikovo samovrednotenje in znamenja zasvojenosti z Internetom. *Sodobna pedagogika*, 52 (4), 128-145.

Južnič, S. (1992). *Diplomska naloga. Napotki za izdelavo*. Ljubljana: Amalietti.

Kobeja, B. (2001). *Priročnik za pisce strokovnih besedil*. Koper: Visoka šola za management.

Kobeja, B. (2002). *Napotki za pisanje seminarskega in diplomskega dela*. Koper: Visoka šola za management.

Kožuh, B. (2001). *Statistične obdelave v pedagoških raziskavah*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za pedagogiko in andragogiko.

Ljubojević, B. (2002). *Elitno zasebno šolstvo znotraj angleškega šolskega sistema*. Diplomski seminarski nalogi, Maribor: Pedagoška fakulteta.

Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

- Mužić, V. (1986). *Metodologija pedagoškog istraživanja*. Sarajevo: OOUR Zavod za udžbenike in nastavna sredstva.
- Nasevski, A. (2003). *Didaktični pristopi k nadarjenim pri zgodnjem poučevanju naravoslovja*. Diplomsko delo, Maribor: Pedagoška fakulteta.
- Petz, B. (2002). *Osnovne statističke metode za nematematičare* (4. izd.). Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Pravilnik o postopku priprave in zagovora diplomskega dela na dodiplomskem študiju. (2008). Obvestila UM, XXVI-6-2008.
- Publication Manual of the American Psychological Association* (5th ed.). (2002). Washington, DC.: American Psychological Association.
- Robson, C. (2002). *Real World Research* (2nd ed.). Oxford: Blackwell.
- Sagadin, J. (1993). *Poglavja iz metodologije pedagoškega raziskovanja*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo in šport.
- Sagadin, J. (2003). *Statistične metode za pedagoge*. Maribor: Obzorja.
- Seznam strokovnih in znanstvenih naslovov in njihovih okrajšav*. (1999). Ur. I. RS. št. 33.
- Seznam strokovnih in znanstvenih naslovov in njihovih okrajšav*. (2000). Ur. I. RS. št. 10.
- Sklep o uskladitvi pridobljenih strokovnih in znanstvenih naslovov*. (1999). Ur. I. RS. št. 58.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. (2000). Ljubljana: DZS.
- Slovenski pravopis*. (2001). Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Strokovni naslovi po dodiplomskih študijskih programih*. (1999). Ur. I. RS. št. 22.
- Šešič, B. (1974). *Osnovi metodologije društvenih nauka*. Beograd: Naučna knjiga.
- Toš, N. in Hafner-Fink, M. (1998). *Metode družboslovnega raziskovanja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Vogrinc, J. (2008). *Kvalitativno raziskovanje na pedagoškem področju*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Zakon o strokovnih in znanstvenih naslovih (ZSZN)*. (1998). Ur. I. RS. št. 47.
- Zelenika, R. (2000). *Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela* (4. izd.). Rijeka: Ekonomski fakultet u Rijeci.
- Žižmond, E. (1998). *Kako nastane pisno delo*. Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta.

PRILOGE

Priloga 1: Prijava teme diplomskega dela

Priloga 1 – podaljšanje Prošnja za podaljšanje teme diplomskega dela

Priloga 2: Formular dispozicije diplomskega dela

Priloga 3: Izjava prevajalca o prevodu naslova diplomskega dela v angleški jezik

Priloga 4: Sklep o diplomskem delu

Priloga 5 : Naslovna stran na platnicah

Priloga 6: Naslovna stran

Priloga 7: Hrbtina naslovna stran

Priloga 8: Izjava o avtorstvu

Priloga 9: Izjava mentorja o ustreznosti diplomskega dela

Priloga 10: Izjava o istovetnosti tiskane in elektronske verzije diplomskega dela in objavi osebnih podatkov diplomantov

Priloga 11: Izjava lektorja

Priloga 12: Izjava prevajalca o prevodu povzetka v tujem jeziku

Priloga 13: Potrdilo o diplomiranju

Obrazci so na spletni strani www.pfmb.uni-mb.si - študenti/obrazci.

Priimek in ime kandidata-ke:	Vpisna številka:
Naslov _____ za _____ obveščanje: GSM:	Leto vpisa: Način študija: redni – izredni

PRIJAVA TEME DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani-a _____ študent-ka univerzitetnega/visokošolskega strokovnega programa _____ prosim za dodelitev teme diplomskega dela pri predmetu: _____, pod mentorstvom: _____.

Naslov razpisane/dogovorjene teme: _____

Datum: _____ Podpis kandidata-ke : _____

PRILOGE: - indeks
 - dispozicija diplomskega dela v treh izvodih (oz. štirih če je somentorstvo)
 - izjava prevajalca o prevodu naslova diplomskega dela.

SOGLASJE PREDLAGANEGA MENTORJA PRI DIPLOMSKEM DELU

Podpisani-a _____ izvoljen-a v naziv _____ za področje _____ zaposlen-a na/pri _____

a) soglašam z mentorstvom pri diplomskem delu kandidata-ke,
 b) soglašam s predlagano dispozicijo diplomskega dela.

Predlagana tema diplomskega dela: _____

Predlagana tema diplomskega dela v angleškem jeziku: _____

Predlog za imenovanje somentorja-ice: _____

Datum: _____ Podpis mentorja-ice: _____

(Izpolni predstojnik-ca v roku 5 delovni dni od prejema vloge)

SOGLASJE PREDSTOJNIKA/PREDSTOJNICE

Podpisani-a _____ predstojnik-ca

Oddelka za _____

a) soglašam s predlagao temo, dispozicijo, mentorjem in somentorjev pri diplomskem delu kandidata-ke _____

b) predlagam spremembo teme diplomskega dela: _____

c) predlagam spremembo vsebine diplomskega dela: _____

d) predlagam spremembo mentorja ali somentorja _____

Datum: _____

Podpis predstojnika-ice:

PRILOGA 1 - PODALJŠANJE

Priimek in ime kandidata-ke:	Vpisna številka:
Naslov za obveščanje: GSM:	Leto vpisa: Način študija: redni – izredni

**PROŠNJA ZA PODALJŠANJE VELJAVNOSTI TEME
DIPLOMSKEGA DELA**

Podpisani-a _____ študent-ka univerzitetnega/visokošolskega strokovnega programa _____ prosim za podaljšanje veljavnosti teme diplomskega dela z naslovom: _____

pod mentorstvom: _____ in somentorstvom _____

Diplomskega dela ne bom izdelal-a v roku enega leta iz naslednjih utemeljenih razlogov:

Datum: _____ Podpis kandidata-ke : _____

PRILOGE: -

- fotokopija sklepa o potrditvi teme
- izjava prevajalca o prevodu naslova (Priloga 3)

POTRDITEV PODALJŠANJA TEME DIPLOMSKEGA DELA

Na podlagi 4. točke 7. člena Pravilnika o postopku priprave in zagovora diplomskega dela na dodiplomskem študiju, UM, 2008 in 2.1.5 točke Priložnika za izdelavo diplomskega dela, PEF UM, 2008 ter utemeljenih razlogov soglašam s podaljšanjem veljavnosti teme diplomskega dela za eno leto.

Naslov diplomskega dela v angleškem jeziku _____

Datum: _____ Podpis mentorja-ice: _____

Podpis somentorja-ice: _____

FORMULAR DISPOZICIJE DIPLOMSKEGA DELA

NASLOV (v slovenskem in v angleškem jeziku – po prevodu prevajalca)	
TEORETIČNA IZHODIŠČA oz. OPIS PROBLEMA	
NAMEN oz. CILJI, PREDPOSTAVKE	
PREDVIDENA METODOLOGIJA DELA	
PREDVIDENA STRUKTURA oz. KAZALO	
SEZNAM PREDVIDENIH VIROV oz. LITERATURE	

PRILOGA 3

IZJAVA PREVAJALCA-PREVAJALKE

Podpisani-a _____ (navesti ime in priimek in strokovni naslov), roj. _____, izjavljam, da se diplomsko delo študenta-ke _____ z naslovom _____ v angleškem jeziku glasi:

in da je prevedeno slovnično strokovno in jezikovno korektno in pravilno.

(podpis prevajalca-prevajalke)

Maribor, _____

(Opomba: izjava je priloga dispoziciji diplomskega dela. Kot priloga pri oddaji diplomskega dela za zagovor velja tudi za študente, ki so prijavo teme diplomskega dela oddali do 30. 11. 2008).

Številka:

Datum:

Na osnovi 330. člena Statuta Univerze v Mariboru-UPB5 (Ur. l. RS, št. 32/2008) izdajam

SKLEP O DIPLOMSKEM DELU

_____ študentu-ki univerzitetnega/visokošolskega strokovnega študijskega programa _____, se dovoljuje izdelati diplomsko delo pri predmetu _____.

Mentor-ica: _____

Somentor-ica: _____

Naslov diplomskega dela:

Naslov diplomskega dela v angleškem jeziku _____

Diplomsko delo je potrebno izdelati skladno s "Priročnikom za izdelavo diplomskega dela" in ga oddati v _____ trdovezanih izvodih ter dva izvoda elektronske verzije do _____ v referatu za študentske zadeve.

PRAVNI POUK:

Zoper ta sklep je možna pritožba na Senat Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru v roku 3 delovnih dni od prejema tega sklepa.

dekan PEF UM

Obvestiti:

Kandidata-ko

Mentorja-ico

Somentorja-ico

Odložiti v arhiv

Priloga:

Indeks

Potrdilo o opravljenih izpitih

Naslovna stran na platnicah

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za ...

DIPLOMSKO DELO

Ime in priimek kandidata-ke
kandidatov-k

Kraj, leto

Naslovna stran

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za ...

Diplomsko delo

NASLOV DIPLOMSKEGA DELA

Mentor-ica:
visokošolski učiteljski naziv, znanstveni naziv,
ime in priimek

Kandidat-ka
Kandidata-ki
ime in priimek

Somentor-ica:
visokošolski učiteljski naziv, znanstveni naziv,
ime in priimek

Kraj, leto

Lektor-ica:
Ime in priimek, strokovni naslov

Prevajalec-ka:
Ime in priimek, strokovni naslov

**UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA****IZJAVA**

Podpisani-a _____, roj. _____,

študent-ka Pedagoške fakultete Univerze v Mariboru, smer
_____, izjavljam, da je diplomsko delo

z naslovom _____

pri mentorju-ici _____ in somentorju-ici

_____ avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

(podpis študenta-ke)

Maribor, _____

Opozorilo: prepisite samo tiste dele besedila, ki se nanašajo na vas, oz. na vašo situacijo. Črte niso potrebne, namesto njih vpišite manjkajoče besedilo.

IZJAVA O USTREZNOSTI DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani-a mentor-ica _____

Izjavljam, da je študent-ka _____,

Izdelal diplomsko delo z naslovom: _____

v skladu z odobreno temo diplomskega dela, Priročnikom za izdelavo diplomskega dela in mojimi navodili.

Maribor, _____

(podpis mentorja-ice)

(Ta obrazec se natisne na spletni strani Digitalne knjižnice po uspešnem vnosu diplomskega dela.)

PRILOGA 10

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA

**IZJAVA O ISTOVETNOSTI TISKANE IN ELEKTRONSKE VERZIJE DIPLOMSKEGA
DELA IN OBJAVI OSEBNIH PODATKOV DIPLOMANTOV**

Ime in priimek diplomanta-tke: _____
Vpisna številka : _____ študijski program _____
Naslov diplomskega dela: _____

Mentor: _____

Somentor: _____

Podpisani-a _____ izjavljam, da sem za potrebe arhiviranja oddal elektronsko verzijo zaključnega dela v Digitalno knjižnico Univerze v Mariboru. Diplomsko delo sem izdelal-a sam-a ob pomoči mentorja. V skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah (Ur. l. RS, št. 16/2007) dovoljujem, da se zgoraj navedeno zaključno delo objavi na portalu Digitalne knjižnice Univerze v Mariboru.

Tiskana verzija diplomskega dela je istovetna elektronski verziji, ki sem jo oddal za objavo v Digitalno knjižnico Univerze v Mariboru.

Podpisani izjavljam, da dovoljujem objavo osebnih podatkov vezanih na zaključek študija (ime, priimek, leto in kraj rojstva, datum diplomiranja, naslov diplomskega dela) na spletnih straneh in v publikacijah UM.

Datum in kraj:

Podpis diplomanta-tke:

Številka:

Datum:

Na osnovi 330. člena Statuta Univerze v Mariboru-UPB 5 (Ur. L. RS, št. 32/2008) izdajam

POTRDILO O DIPLOMIRANJU

Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru potrjuje, da je

IME IN PRIIMEK DIPLOMANTA-KE

Rojen-a, kraj, datum

dne _____ diplomiral-a na univerzitetnem/visokošolskem strokovnem študijskem programu _____

Univerza v Mariboru Pedagoška fakulteta mu-ji zato priznava univerzitetno izobrazbo in podeljuje strokovni naslov:

Potrdilo je izdano, ker diploma še ni podeljena in velja, dokler se ta ne podeli..Skladno z 21. točko 28. člena Zakona o upravnih taksah ZUT-UPB3 (Ur. l. RS, št. 42/2007, 126/07) je to potrdilo takse prosto.

Dekan-ica PEF UM
